

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI

T.C.
VAKIFLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

VAKIF ŞEHİR

ADANA

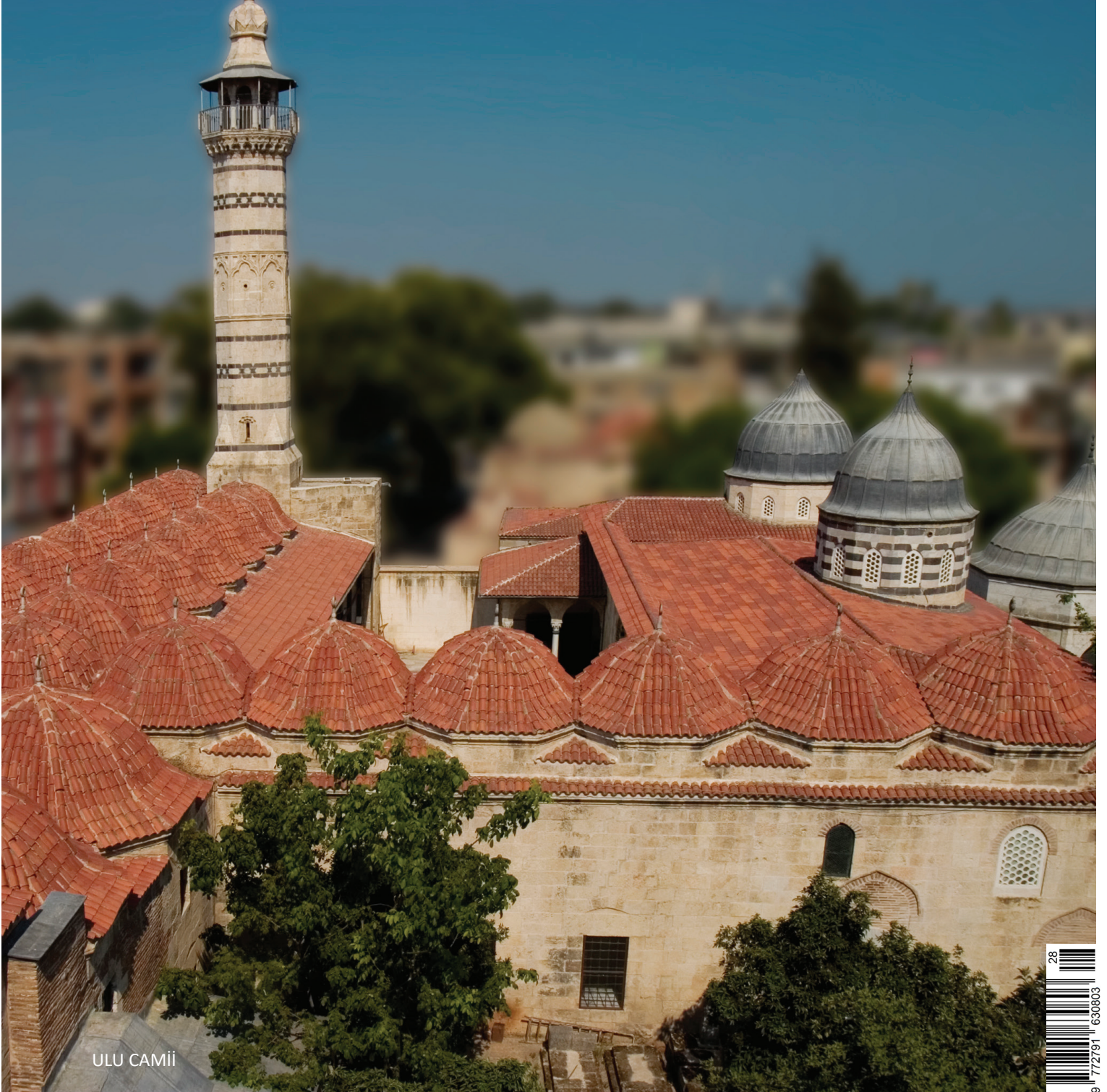
ADANA'DA DA DEPREMİN
İZLERİNİ SİLİYORUZ
Kültür ve Turizm Bakanı
Mehmet Nuri Ersoy

GÜNEYİN İNCİSİ
ADANA

PIRİ PAŞA VAKFIYESİNE
GÖRE 16. YÜZYILDA
ADANANIN İMARİ

HAYIR İLE GEÇEN BİR YIL

EYLÜL 2024 / SAYI 28

ULU CAMİİ

Üretime Katkı Sağlayanlara

KATIL

Siz de Vakıf Katılımlı olun,
ekonomiye katkı sağlayan üreticilere
destek olanlara katılın.

0850 202 1 202 | 444 44 77 | vakifkatilim.com.tr

VAKIF KATILIM

“

*Elif okuduk ötürü,
Pazar eyledik götürü;
Yaratılanı hoş gördük,
Yaradandan ötürü.*

”

Yunus Emre

Türk şair ve mutasavvıf. 13. yüzyılın son yarısı ve 14. yüzyılın başlarında yaşamış Türkmen bir derviş olan Yunus Emre, Anadolu'da Türkçe şiirin öncüsü sayılır.

“ Adana’nın Vakıf Birikimi Göz Dolduruyor ”

Vakıf Şehir dergimizin “Her Ay Bir Şehir” teması kapsamında, bu ay Adana’dayız. Vakıflar gibi, kökü mazide olan bir birikimin, geçmişle bugünü arasında bir arşiv hüviyetindeki “Vakıf Şehir”, bu ay Adana’yı merkeze alıyor. Dergimizin Ekim sayısı öncelikle; vakıf, dolayısıyla da tarihsel bakiyesi zengin olan Adana’mızın, Asrın Felaketi’nden payına düşen deprem tahribatına maruz kalan ecdat yadigarlarının ihyasını işliyor.

Vakıflar Genel Müdürlüğü olarak, 6 Şubat Kahramanmaraş Depremlerinden sonra, vakıf emaneti gözbebeğimiz tarihî eserlerde meydana gelen tahribatın ihyasını, öncelikli ilkemiz olarak belirlemiştik. “Tüm eserlerimiz aynı ihtişamıyla ayağa kalkacak” yaklaşımıyla yürüttüğümüz restorasyon çalışmaları ile sözümüzü tutarak, ecdat mirası vakıf eserlerimizi teker teker eski hüviyetlerine kavuşturuyoruz.

Adana, zamanın bütün yüküne rağmen, Akdeniz yapı modelleri ile Türk- İslam mimarisini birleştiren sentez eserlere sahip bir şehrimiz. Bu sayımızda, bir yandan bölgenin muhtelif yerlerinde 6 Şubat depremiyle zarar gören vakıf eserlerimize yönelik onarım ve restorasyon çalışmalarına ilişkin notlarımızı paylaşıırken, diğer yandan da Adana’mızın tarihi ve kültürel birikimine büyük katkı sağlayan göz kamaştırıcı vakıf varlığından bir derleme sunuyoruz.

Bölgenin genel mimarisiyle bütünleşen vakıf eserlerimiz, zamanın ve doğal afetlerin tahribatına rağmen, hâlâ ilk günkü ihtişamını koruyor. Şehirde bulunan birçok medrese, cami, mescit, kervansaray ve hamam, halen hem günlük toplumsal fonksiyonunu icra ediyor hem de şehrin kültürel birikimine katkı sağlıyor. Adana ayrıca; sayısı çok, yaygın ve periyodu sık bir şekilde hayır şartlarını yerine getiren vakıflarının gelenekleriyle de ön planda olan bir şehrimiz.

Vakıfları aracılığıyla tarihî birikim ve kültürel canlılığa önemli katkılar sağlayan Adana, Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün sadece deprem sonrası değil her zaman odağında olan şehirlerimizden birisi. Evvel emirde 6 Şubat’ın izlerini silmeyi görev edinen Genel Müdürlüğümüz, Adana’mızın vakıf varlığının en ideal bir şekilde korunmasını da yerine getiriyor, getirmeye de devam edecek.

Sizleri yeni sayımızla baş başa bırakırken, vakıf ruh ve suurunun aziz milletimizin her zaman kalbinde ve dilinde olması niyazımızı tekrarlıyoruz...

SİNAN AKSU

T.C. Vakıflar Genel Müdürü

EDİTÖRDEN

Değerli Okurumuz,

Vakıf Şehir Dergimizin bu sayısında 6 Şubat Depremlerinde büyük hasar gören Adana Bölge Müdürlüğümüzden eserler ve vakfi değerler ile sizlerle beraberiz. Geçmişten günümüze birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan Adana ve Mersin illerimiz Türk- İslam medeniyetinde de birçok eser ile varlığını sürdürmüştür. Dergimizin bu sayısında medeniyetlerin beşiği Çukurova'yı ve vakfi değerlerini eser eser inceleyeceğiz. Memluk Devleti olmak üzere Selçuklu ve Osmanlı Devletlerinden bir dizi cami, han, hamam ve kervansaray gibi Türk mimarisinin nadir örnekleri ile günümüzde vatandaşlara hizmet veren Adana ve Mersin'i tanıyacağız.

Tarihi boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapan Çukurova; verimli toprakları, kültürü, mutfağı, tarih kokan vakıf eserleri ve asırlara direnen yapısı ile dimdik ayakta durmaya devam ediyor. Yörenin yapı malzemeleri ve büyük bir sanat ve ustalikle inşa edilip günümüze ecdat mirası olarak kalan camiler tüm ihtişamı ile Müslümanlara hizmet veriyor. Bölge Müdürlüğümüz ile ata mirası mimari eserlere sahip çıkmanın yanı sıra vakfi geleneklerimizi devam ettirerek vatandaşlarımızın da her daim yanında oluyor.

Bu sayımızda sizlerle Akdeniz Bölgemizin Çukurova bölgesinde bir inci gibi tarih boyunca yer alan Adana ve Mersin'de Vakıflar Genel Müdürlüğü Adana Bölge Müdürlüğümüzün yaptığı hayır ve hasenatın yanı sıra, bölgede yaşamını sürdürüp birçok insana dokunan vakıf insanları ile dünden bugüne vakıf geleneklerini de göreceğiz. Dergimizin bu sayısında kaleme aldığımız derlemelerle Çukurova'nın birbirinden güzel vakıf incilerinin dününü bugününü aktarırken, hayırseverlerinden en ufak tarihi yapısına kadar birçok konuda da notlarımızı paylaşacağız. Her ay olduğu gibi bu ay da Vakıf Şehir dergimizle Anadolumuzun bir güzel bölgesini, şehirlerini gezerek tarihin derinliklerinde kaybolacağız. Bu tarih gezintisinde Vakıf Şehir dergimizin sizlere kılavuzluk etmesi dileği ile iyi okumalar dileriz...

GÜL AŞIK

Vakıflar Genel Müdürlüğü
Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri

VAKIF ŞEHİR

**T.C. Vakıflar Genel
Müdürlüğü adına**

Yayın Kurulu Başkanı
Genel Müdür
SİNAN AKSU

Yayın Kurulu Üyeleri
Genel Müdür Yardımcıları
HAYRULLAH ÇELEBİ
AYDIN CEM ASLANBAY
ERKAN ÖMEROĞLU

Yayın Koordinatörü
GÜL AŞIK

**Kültür ve Tescil
Daire Başkanı**
MEVLÜT ÇAM

**Sanat Eserleri ve
Yapı İşleri Daire Başkanı**
ŞENGÜL KONCAGÜL

Dış İlişkiler Daire Başkanı
KADİR KANTEKİN

**Hayır Hizmetleri
Daire Başkanı**
TANER KARADAYI

Kurumsal İlişkiler
SADIK ÖZDEMİR

Yayıncı Kuruluş
ART MENTAL A.Ş.
Adına İmtiyaz Sahibi
ALİ ATAY

Yayın Yönetmeni
MELİH USLU

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
SEDA BAŞARAN TAŞDELEN

Görsel Yönetmen
MURAT SELEK

Art Mental Yayınları
Medya Grubu Başkanı
DOĞAN ACAR

Editörler
ARDA KEMAL ATAY
HAYATİ TEK
İLTERR SAĞIRSOY

Baskı
SEMİH OFSET MATBAA SEK. YAY.
SAĞ. İNŞ. SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
Zübeyde Hanım mah. 628 sok.
No: 26 Altındağ / Ankara

Bu dergi uluslararası grafik tasarım ve editöryal ilkeler uyarınca hazırlanmıştır. Vakıf Şehir Dergisi aylık olarak yayınlanır. Dergide yer alan makale, araştırma, yorum, röportaj gibi yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Dergide yer alan yazılardan kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Yaygın, Süreli, Türkçe
ISSN: 27916308
2024, Sayı: 28

**T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI**

**T.C.
VAKIFLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

*Vakıf Şehir Dergisi,
Vakıf Katılım desteği ile
yayımlanmaktadır.*

VakıflarGM

vakiflarmgm

VakıflarGM

QR kodu okutarak
konuma gidebilirsiniz

**T.C.
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ADANA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ**

METİN EVSEN
Bölge Müdürü V.

adana@vgm.gov.tr

Bağlı İller: ADANA; MERSİN

(0322)-4532177

Tepebağ Mah. 27044 Sok.No:21
Seyhan/ADANA

6 GÜNCEL

Kültür ve Turizm Bakanı MEHMET NURİ ERSOY

**Depremden Sonra
Çalışmalar Devam Ediyor**

8 RÖPORTAJ

ADANA VALİSİ YAVUZ SELİM KÖŞGER

Vakfın Özü İslam Hukuku

10 BİR ZAMANLAR

FARUK GÖKYURT

**Anadolu'nun
Ticaret Merkezleri
Kervansaraylar**

34 VAKIF USTASI

Mehmet Yıldırım

**Taş Ustası Yıldırım:
"Zanaatını Seversen O
Zanaat Seni Usta Yapar"**

36 YAŞAYAN VAKIF

ZEKİ KIVANÇ

**Geleceğe Güvenle
Bakmalarına Yardımcı
Olmayı Amaçlıyoruz**

38 VAKIF İNSAN

HÜSEYİN NURİ ÇOMU

**Adana'dan Türkiye'ye
Uzanan Vakıf İnsan**

12

ADANA

Güneyin İncisi
Adana

20

ADANA

Tüm Dönemlerin Tanığı
Kozan Hoşkadem
Camii Şerifi

28

MERSİN

Anamur
Alaaddin Camii

40

TARİHÇİ

M. GÖZDE RAMAZANOĞLU

Piri Paşa Vakfiyesine Göre
16. Yüzyılda Adana'nın
İmarı

44

ADANA

ALİ OSMAN ÖZDEMİR

Mümbit Topraklarda
Osmanlı Vakıf Kültürüne
Doğru Bir Yolculuk:
Adana Vakıfları

46

BİZDEN

Hayır İle Geçen
Bir Yıl

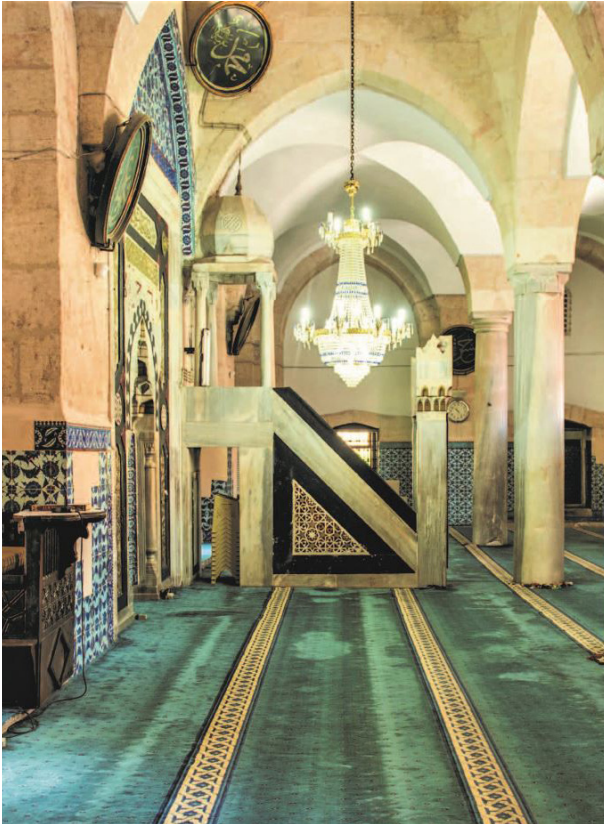
“

ADANA'DA DA DEPREMİN İZLERİNİ SİLİYORUZ

”

Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy, deprem bölgesindeki diğer şehirlerde olduğu gibi, Adana'da da depremin izlerini silmeye, vakıf eserlerimizi eski haline getirmeye büyük önem verdiklerini belirterek, “Bunun ecdadımıza, vakıf medeniyetimize ve tarihimize bir borcumuz olduğunu biliyoruz” dedi.

Ulu Camii

İnsanlık tarihinin en fonksiyonel kurumlarından biri olan, iyilik odaklı temel özelliğinin en incelikli, merhametli ve yaygın hüviyetine Türk – İslam medeniyetinde kavuşan vakıf sistemi, tarihimizin en faziletli bölümlerinden birisini oluşturmaktadır.

“İyilik yolunu tutanları müjdele” ilahi mustusunun ferahlığında, Allah'ın rızasını kazanmayı, kulların da hayır duasını almayı murat eden anlayış, ecdadımızın vakıf kurma ve devamlılığını sağlama kararlılığının en büyük motivasyonu olmuştur.

Tarihsel bağlarımızın olduğu çok geniş bir coğrafyada ama en çok da aziz vatanımız Anadolu'da kurulan vakıf medeniyetimiz, küçük bir köyden en büyük şehre kadar gittiği her yeri mamur etmiş, insanların hemen her türlü ihtiyacını gidermiştir.

Bu gönül mesaisi; ülkemizin dört bir yanında hem fikirde hem fiilde hem de eserde kurumsallaşmaya dönüşmüş, vicdan ve merhamet böylece, bir uçtan bir uca adeta elle tutulur, gözle görülür hale gelmiştir.

Ülkemizin hemen her bölgesinde olduğu gibi Çukurova'da da hayırsever ecdadımızdan miras çok sayıda vakıf eser, bulunduğu beldeyi mamur etmekte, fonksiyonelliğiyle günlük hayatı kolaylaştırmaktadır. Aynı şekilde, çok uzun zamanların ötesinden vakfiyelerle kayıt altına alınmış hayır şartları da yerine getirilerek, ihtiyaç sahiplerine ulaşılmaktadır. Adana'mızın hayırsever insanların kurduğu güncel vakıflar da iyilik yarındaki mesailerini kesintisiz sürdürmektedir.

Sabancı Merkez Camii

Vakıflar Genel Müdürlüğü vasıtasıyla ülkemizin vakıf varlığını koruyan, geliştiren, denetleyen Bakanlığımız, Adana ve çevresinde de zengin vakıf envanterinin en ideal noktada fonksiyonelliğinin korunması için çalışmaktadır.

6 Şubat Asrın Depremi'nde zarar gören vakıf eserleri arasında Adana ve çevresindekilerin de yer alması, bu bölgeye gösterdiğimiz ilgiyi en ileri seviyeye taşımıştır. Adana Vakıflar Bölge Müdürlüğümüz, depremin ardından hızlıca hasar tespiti yapmış, sonrasında Vakıflar Genel Müdürlüğümüz onarım ve restorasyon için gerekli planlama ve kaynak tahsislerini gerçekleştirmiş, müteakiben de saha çalışmalarına başlamıştır. Biz de, Kültür ve Turizm Bakanlığı olarak, bütün bu süreçlerin her aşamasında Adana'da zarar gören vakıf eserlerimizin ilk günkü hallerine getirilebilmesi için gerekenleri yerine getirdik, getirmeye de devam ediyoruz. Deprem bölgesindeki diğer şehirlerde olduğu gibi, Adana'da da depremin izlerini silmenin, vakıf eserlerimizi eski haline getirmenin ecdadımıza, vakıf medeniyetimize ve tarihimize bir borcumuz olduğunu biliyoruz.

Vakıf Şehir dergimizin bu sayısında; Adana ve çevresindeki vakıf varlığımız, yapılan onarım ve restorasyon çalışmaları, hayır şartlarının yerine getirilmesi ve vakıf insanlarımıza dair malumat, vakıf medeniyetimizin güzide örnekleri olarak karşınızda.

Vakıf Şehir dergisi, arşivlik çalışmalarını hız kesmeden sürdürürken, bize bu güzel mirası bırakan ecdadımızı hayırla anıyor, vakfetme şuurunu günümüzde de diri tutan hayırseverlerimize şükranlarımızı sunuyoruz.

Ulu Camii

Vakfın Özü İslam Hukuku Olduğunu Belirtti

Adana Valisi Yavuz Selim Köşger, vakıf geleneğini tarihi ve kültürel mirasın en önemli kaynağı olarak niteledi. Köşger, "Vakıflar kökleri İslâm hukukuna dayanan yardım ve hayır müesseseleridir" dedi. Vali Köşger, vakfî değerlerin özünde İslam Hukuku'nun olduğunu belirtti.

Sosyal yardımlaşma vakıflarının önemini, kültürümüz ve yaşam alışkanlıklarımız açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

Milletimizin sahip olduğu tarihi ve kültürel mirasın en önemli kaynaklarından olan vakıflar, tarihi kökleri İslâm hukukuna dayanan yardım ve hayır müesseseleridir. Vakıfların yüzyıllardır çeşitli sosyal, kültürel ve ekonomik hizmetler sunduğu, sosyal ve ekonomik dengenin sağlanmasında önemli faaliyetler gerçekleştirdiği; kurduğu hastaneler, imarethaneler, yaşlı bakımevleri ile sosyal yardımlaşma ve dayanışmanın en güzel örneklerini sunduğu bilinen bir gerçektir. Bu noktada vakıfların, yardımlaşma ve dayanışmanın kurumsallaşmış en ideal şekli olduğu düşünüldüğünde kültürümüzde çok önemli bir yere sahip olan "insan onurunun korunması" ve toplum-devlet bütünlüğünün tamamlanması açısından önemli

bir etken olduğunu söyleyebiliriz. Bununla birlikte; toplumsal sınıflar arasındaki uyumsuzluğun, sosyal huzuru ve güvenliği sarsacak bir hal alabilme ihtimaline karşı, medeniyet aleminin son dönemlerde duyduğu büyük kaygının aşılabilmesinde sahip olduğumuz vakıf kültürünün sosyal bir sigorta olduğu kanaatindeyim. Türk-İslam sentezinin ve kültürünün temel yapı taşlarından biri olan ve tarih boyunca Türk devletlerinde en güzel uygulamalarının görüldüğü vakıf anlayışının ekonomik, sosyal ve kültürel sorunların aşılmasında önemli bir hareket noktasını oluşturacağı inancını taşımaktayım.

Valilik olarak Adana'daki vakıf eserlerini korumak ve yaşatmak adına yaptığınız çalışmalar nelerdir?

Bizim medeniyetimiz, vakıf medeniyetidir. Bizler de bu medeniyet anlayışını bugün çağın gereklerini de göz önünde bulundurarak sürdürmenin gayreti içerisindeyiz. İylilik ve güzelliğin

tüm dünyaya hâkim kılınması adına vakıfların üstlendiği misyonu daha da işlevsel hale getirmek için çalışıyoruz. Yaşanan ekonomik ve küresel krizlerin etkisiyle bizim kültürümüzün belirlediği vakıf anlayışının önemini her geçen gün arttığını görmekteyiz. Bu nedenle Adana Valiliği olarak ilimizde bulunan ve çeşitli alanlarda vatandaşlarımız ile kültürümüze önemli hizmetlerde bulunan vakıflarımıza her türlü desteği vermekteyiz. Bu noktada; bütçe ve ödeneği Valiliğimizce sağlanan, Seyhan ilçemizde bulunan, 22/05/2024 tarihinde geçici kabulü yapılan, korunması gerekli Vakıf Kültür Varlığı Ramazanoğlu Konağı Selamlık Dairesinin rekonstrüksiyonu işini vakıf kültürümüzün geçmişi ve geleceği arasında bir köprü olması yönüyle önemli buluyorum.

Vakıflar Genel Müdürlüğünün Adana'daki çalışmaları hakkında ne söylemek istersiniz?

Daha önce de belirttiğim gibi vakıflar

Ramazanoğlu Konağı

Hoşkadem Camii

bir sosyal politika kurumu olarak önemli işlevler yüklenmiş, özellikle de gelir servet dağılımında ve sosyal güvenlik konusunda çok önemli hizmetler görmüştür. Vakıfların daha etkili bir şekilde hizmet verebilmesi için uygun şartların oluşturulması, gerekli yapısal değişikliklerin sağlanabilmesi ve ferdi yaklaşımlar şeklinde değil de genel sosyal politika ile uyum içinde, onunla koordineli olarak faaliyette bulunmanın bir zorunluluk olduğunu düşünmekteyim. İşte bu noktada; kamuda sivil toplumun bir temsilcisi olan Vakıflar Genel Müdürlüğü, ecdadımızdan aldığı mirası gururla taşımakta ve bugün farklı alanlarda yaptığı hizmetlerle devlet ile millet arasındaki önemli bir iletişim kanalı olarak, devlet-millet bütünleşmesinin inşasında önemli bir rol oynamaktadır. Vakıflar Genel Müdürlüğümüz, sahip olduğu misyon ve vizyon doğrultusunda önemli hizmetler gerçekleştirmektedir.

Bu kapsamda; Adana Vakıflar Bölge Müdürlüğümüz, etki alanında bulunan 128 adet Eski Eser Tescilli Vakıf Kültür Varlığının belge çalışmalarını tamamlamış ve bu tescilli eserler, Adana Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından onaylanarak restorasyon çalışmalarına hazır hale getirilmiştir. Bu doğrultuda; Adana Vakıflar Bölge Müdürlüğü Hizmet Binası (Eski Çevikkuvvet) Restorasyonu işi ve Adana-Seyhan Hacı Yunus Ağa

Medresesi Rekonstrüksiyon işi Vakıflar Genel Müdürlüğümüzün ilimizde gerçekleştirdiği önemli projelerdir. Bununla birlikte 6 Şubat depremleri sonrası hasar alan Seyhan Mestanzade Camii, Seyhan Hasan Ağa Camii, Ceyhan Abdulkadir Ağa Camii'lerinde onarım çalışmalarına başlanmış; Seyhan Alidede Camii Restorasyonu, Kozan Hoşkadem Camii Restorasyonu, Yüreğir Eski Misis Camii Restorasyonu, Saimbeyli Merkez Camii Restorasyonu işleri ise ihale aşamasında bulunmaktadır.

Ayrıca; Vakıflar Genel Müdürlüğümüzün çatısı altında, mazbut vakıfların, vakfiyelerinde yazan hayır şartları Bölge Müdürlükleri vasıtasıyla yerine getirilmektedir. Bu itibarla Adana Vakıflar Bölge Müdürlüğümüz; öksüz, yetim ve engelli toplam 105 ihtiyaç sahibi vatandaşımıza nakdî yardım, 816 haneye kuru gıda yardımı yapmakta; ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde öğrenim gören 898 ortaöğrenim öğrencisine, 6'sı yabancı uyruklu öğrenci olmak üzere toplam 128 yükseköğrenim öğrencisine burs vermektedir. Bu noktada, Vakıflar Genel Müdürlüğümüzün koordinesinde, Bölge Müdürlüğümüz vasıtasıyla gerçekleştirilen bu sosyal yardımları; toplumsal hayatın devamını sağlayan, düzen ile güvenliğin en büyük şartı, toplumsal sınıflar arasında büyük farklar oluşmaması ve sosyal dengenin

korunması adına önemli bir çaba olarak değerlendiriyor, kendilerine teşekkürlerimi sunuyorum.

Adana'da vakıf eserlerini koruma ve gelecek nesillere aktarma konusunda vatandaşın bakış açısını değerlendirir misiniz?

Adana'mız tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış ve buna bağlı olarak da zengin bir kültürel mirasa sahip olmuştur. Bu mirasın korunmasında vakıf anlayışının ve eserlerinin önemli bir yere sahip olduğunu düşünüyorum. Adanalılar bu eserleri sadece birer tarihi yapı ya da maddi varlık olarak görmemekte, aynı zamanda kültürel kimliklerinin bir parçası olarak da değerlendirmektedir. Bu noktada kıymetli Adanalıların vakıf eserlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması konusunda ciddi bir bilinç ve sorumluluk duygusuna sahip olduklarını görmenin bizleri ziyadesiyle memnun ettiğini söyleyebilirim. Muhterem Adanalılar; bu mirası koruma anlayışıyla hareket ederek geçmişten gelen değerleri, gelecek nesillere aktarmayı görev bilmektedir. Bu çerçevede hem kamu kurumlarının hem de sivil toplum kuruluşlarının ortak çabaları sayesinde vakıf eserlerimizin restorasyonu ve bakımı için önemli adımlar atılmaktadır. Bu noktada atılan tüm adımları hemşehrilerimizin, Adana'mızın tarihine ve kültürüne olan saygısının bir ifadesi olarak görüyorum.

Kervansaraylar: Anadolu'nun Ticaret Merkezleri

Anadolu Türk – İslam mimarisinin önemli yapı modellerinden biri olan kervansaraylar; yüzyıllardır tüm ihtişamıyla kültürümüzü yansıtmaya devam ediyor. Yapıldığı tarihlerde ticaret merkezi olarak kullanılan kervansaraylar; asırlarca hem ekonomik hem de sosyal hayata çok önemli katkılarda bulunmanın yanı sıra mimarî mirasımızı da zenginleştirmişti.

Anadolu'yu gezmeye başlasanız her köşesinde ecdat yadigarı camilerin yanı sıra hanlar, hamamlar ve kervansaraylar da görürsünüz. Zamanının ticaret merkezleri olan kervansaraylar Anadolu Türk topraklarında tüccarların güvenli ticaret yapmaları ve ticaretin devamlılığı için yapılan yapılar olarak göze çarpar. Bizlerde bu sayımızda 17. yüzyılda Adana'da yapılmış ve hala tüm ihtişamını koruyan Adana-Ceyhan Kurtkulağı Kervansarayı'nı sizlere anlatacağız.

Ata mirası asırlık kervansaray, 17. yüzyılın başında Hüseyin Paşa tarafından, Halep Kervan Yolu üzerinde yaptırılmıştır. Kurtkulağı Kervansarayı Ceyhan'ın 12 km. güneydoğusunda, Kurtkulağı Köyü'n de yer alıyor. Kurtkulağı Kervansarayı Menzil Han

olarak da bilinmektedir. Büyük bir dikdörtgen teşkil eden planı Doğu cephede klasik kervansaray mimarisinde alışlagelmemiş hususiyetleri arz eder.

Kervansaray mimari olarak üç yanda saçak hizasına kadar kuvvetli payandalarla takviye edilmiş olan beden duvarlarının tamamı taştandır. Büyük kesme taşlarla inşa edilen yapı, bir kale sağlamlığında gayet kalın ve sağlam duvarlara sahiptir. Doğu cephedeki çıkıntıları hariç tutacak

olursak, kervansarayın planını, enine uzanan iki sıralı payelerin birbirlerine sivri kemerlerle birleşmesi ve bütün üst örtüyü teşkil eden boyuna uzanan beşik tonozlar meydana getirmektedir. Tarihi kervansaray kalın ayaklar ve kemerlerle örtülü odalar sivri kemerli ikişer pencere ile aydınlanmaktadır. 2006 yılında restore edilmiştir.

Kervansaray Osmanlı Dönemi'nde "Menzil Hanı" diye tabir edilen bir haberleşme merkezi olduğu da bilinir.

"Menzil Han"lar; haberleşmenin yapıldığı, at ve görevlilerin bulunduğu, yani bir tür posta işletmesi işlevi gördüğü tarihi kayıtlarda yer almaktadır. Kurtkulağı Kervansarayı, Osmanlı döneminde önemli bir iletişim merkezi olarak kullanılmış. Ayrıca burada konaklama yerleri de mevcut. Bir yaşam ve aynı zamanda iletişim merkezi olan Kurtkulağı Kervansarayı günümüzde, hem ulusal hem uluslararası turizm hizmet eden bir turizm merkezi olarak şehrin cazibe merkezleri arasında yer almakta..

Kurtkulağı Kervansarayı, Osmanlı İmparatorluğu'nun kervan inşa geleneğini bırakmak üzere son inşa ettiği hanlardandır. Dolayısıyla Osmanlı kervansaray mimarisini yansıtan son eserlerdendir.

Anadolu engebeli coğrafi yapısı nedeniyle antik dönemden beri yollar, dağların geçit verdiği belli noktalardan ilerlemiştir. Günümüz teknolojisi ve imkânlarında bile bu güzergâhlar çok değişmemiştir.

Kurtkulağı Kervansarayı da tarih boyunca önemli askeri, ticari ve sonrasında hac yolu olan Halep yolunun üzerinde yer almaktadır. Bu yol Romalılar döneminde inşa edilen

“
Ata mirası asırlık
kervansaray,
17. Yüzyılın başında
Hüseyin Paşa
tarafından, Halep Kervan
Yolu üzerinde
yaptırılmıştır. Kurtkulağı
Kervansarayı
Ceyhan'ın 12 km.
güneydoğusunda,
Kurtkulağı Köyü'nde yer
alıyor.
”

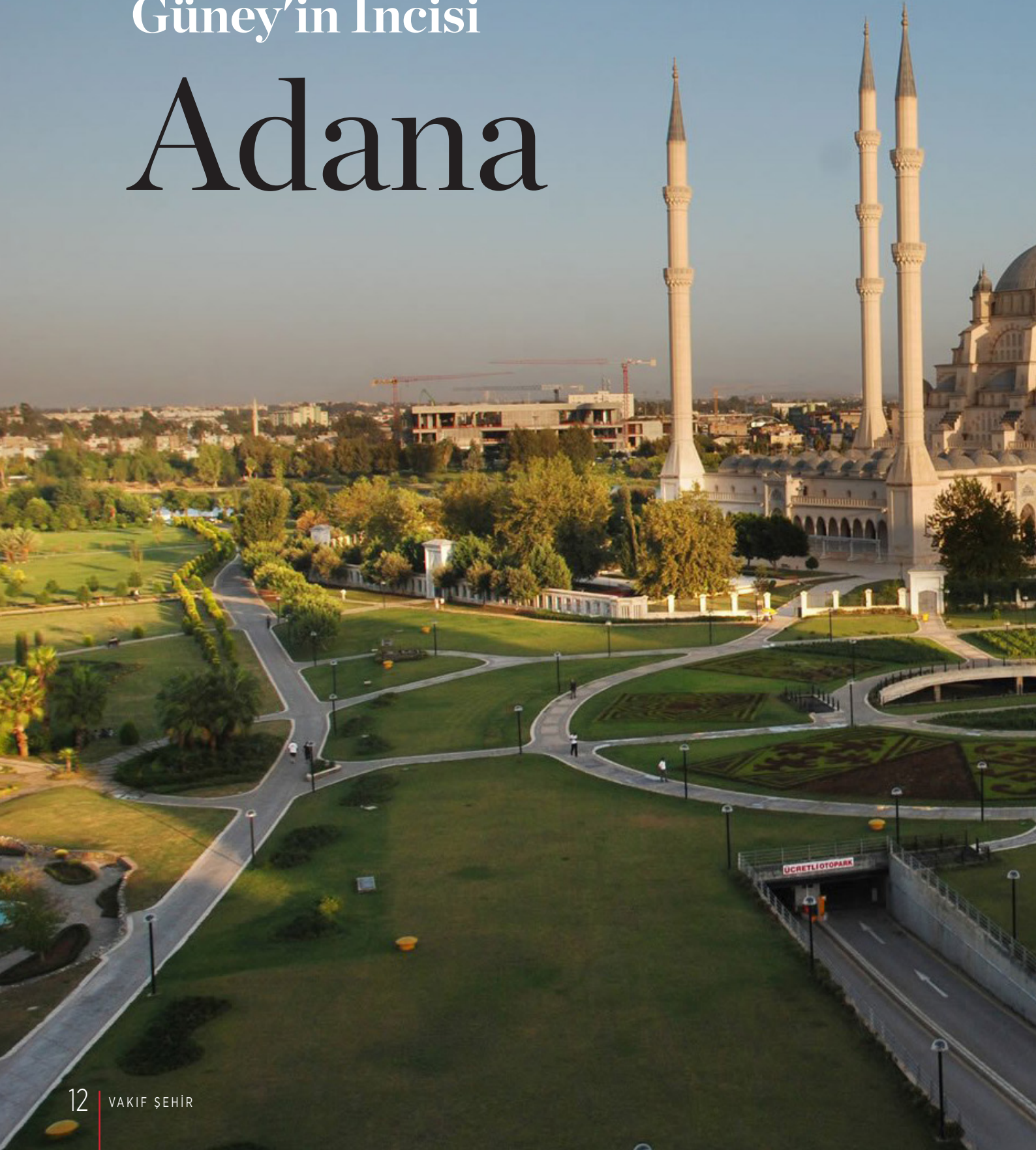

Misis'teki antik köprüden de geçerek yoğun olarak kullanılmıştır. Halep yolu, Kanuni Sultan Süleyman ve Sultan IV. Murad'ın Bağdat seferlerinde de kullandıkları bir yoldur. Üstelik Kanuni Sultan Süleyman, ordugâhını buraya kurmuş sonrasında Payas yönünde ilerlemiştir. Evliya Çelebi de Payas üzerinden Şam'a geçmeden önce Kurtkulağı menzilinde konaklamış ve seyahatnamesinde buradan bahsetmiştir. Kervansarayın avlusundaki çeşme ve havuz, at ve diğer hayvanların su ihtiyacı için yapılmıştır. Kurtkulağı Kervansarayı'nın hemen 100 metre ilerisindeki Kurtkulağı Cami farklı mimarisi ve kısa minaresiyle dikkat çekmektedir.

Peki tarihi kervansaraya nasıl gidilir?

Kurtkulağı Kervansarayı, Adana'nın Ceyhan İlçesi Kurtkulağı Mahallesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Ceyhan İlçesi'ne uzaklığı 15 km, Adana'ya uzaklığı 62 km'dir. Adana'dan Kurtkulağı Kervansaraya gitmek için Adana-Osmaniye karayolunu kullanarak doğu yönünde ilerlemelisiniz, Misis'i geçtikten sonra Çakaldere mevkiinde sağa dönerek Altıkara ve Körkuyu Mahallerini de geçerek Kurtkulağı Mahallesi'ne ulaşmalısınız.

Güney'in İncisi Adana

Tarih boyunca verimli toprakları ve jeopolitik konumu ile insanlığa hizmet eden Adana, Türk tarihinde de önemli bir yer alır. Memluk Devleti ile başlayan geçmişi Selçuklu ve Osmanlı ile devam eder. Adana; verimli toprakları ile medeniyetlere ev sahipliği yapan Adana tarih boyunca Güneyin İncisi olaya devam etti.

Zengin mutfağı ve sıcak kanlı insanları ile bilinen Adana vakıf değerleri ile de dünden bugüne birçok medeniyetin mirasını günümüze taşır. Camileri, medreseleri, bedesten ve türbeleri ile ecdadımızın geçmişini tek tek bizlere anlatır. Birçok depreme ve uğradığı işgallere karşı her zaman dimdik ayakta kalan Adana, Akdeniz'in kıyısında

Güneyin İncisi olarak hep varlığını devam ettirmiş ve günümüzde de kendine özgü değerleri önemini korur. Türk- İslam medeniyetinin en önemli mimari parçalarını bünyesinde muhafaza eden Adana dün olduğu gibi tüm ihtişamı ile tarihi insanlığa sunmaya devam ediyor.

Antik Kilikya Bölgesi'nin en önemli şehirlerinden birisi olan Adana'nın, tarihi boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yaptığı bilinir. Hititlerden Osmanlıya, birçok medeniyetin beşiği olan Adana adını bilinen kaynaklarda yazana göre antik çağlardan itibaren birçok medeniyete beşiklik yapan Adana, rivayetlere göre adını, Yunan mitolojisindeki Adanus'tan almakta. Adana, Toroslardan doğan, ovada geniş kıvrımlar yaparak Akdeniz'e dökülen Seyhan nehrinin kıyısında kurulan bir tarım ve ticaret şehridir. Şehrin merkezinde bulunan Tepebağ Höyüğü, insanoğlunun yerleşik hayata geçtiği Neolitik Döneme aittir. Tarihi M.Ö. 6000'lere kadar uzanan, dünyanın en eski yerleşim birimlerinden birisidir. Tarih boyunca tarım ve ticaret kenti olan Adana verimli toprakları ve jeopolitik konumu ile birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Şehir, 1071 tarihinden sonra ise Anadolu Beylikleri Dönemi ile Türk yurdu olmuştur.

Memluk Devleti'nin ortaya koyduğu yapıları ile de tarihten günümüze Türk-İslam kültürünün önemli temsillerinden olan mimari eserleri içinde barındırır. Kaynaklarda geçen bilgilere göre ise,

Adana, başta Roma Devleti olmak üzere Doğu Roma'nın en büyük ticaret merkezi olmuştur. M.S. 260 Sasanilerin, M.S. 4. yy. Bizanslıların, 8. yy. Abbasilerin, 10.yy. yine Bizanslıların, 11.yy. Selçukluların, 12. yy. Ermenilerin, 14. yy. da Memlûkluların eline geçerek tamamen Türklerin olmuştur. Türk Memlûk Devleti zamanında, Orta Asya'dan Çukurova'ya gelen Türkler, bu verimli ve sulak topraklar üzerine yepyeni bir medeniyet kurulmasında öncülük etmişlerdir. Pyramos nehrinin adı Ceyhan, Sarus Nehrinin adı ise Seyhan olmuştur.

Adana'da 1352 yılında kurulan Ramazanoğlu Beyliği 1517 yılına kadar devam etmiştir. Bu tarihte, Mısır seferine giden padişah Yavuz Sultan Selim, Adana'yı Osmanlı İmparatorluğuna bağlamıştır. 1535 yılında doğu seferine çıkan Kanuni Sultan Süleyman'a, 1638'de Bağdat Seferine çıkan padişah IV. Murat'a, 1833'te Osmanlı Devleti'ne başkaldıran Mısır Valisinin oğlu İbrahim Paşa'ya ve ordusuna ev sahipliği yapmış kadim bir Türk şehri olarak tarihe geçti.

Tarih boyunca verimli toprakları ve jeopolitik konumu ile insanlığa hizmet eden Adana, Türk tarihinde de

önemli bir yer alır. Memluk Devleti ile başlayan geçmişi Selçuklu ve Osmanlı ile devam eder. Verimli toprakları ile medeniyetlere ev sahipliği yapan Adana tarih boyunca Güneyin İncisi olmaya devam etti.

Türk- İslam medeniyetinin en önemli mimari parçalarını bünyesinde muhafaza eden Adana, dün olduğu gibi bugün de tüm ihtişamı ile tarihini sergiliyor. Hanları, hamamları, camileri, kervansaray ve mescitleri ile Türk mimarisinin hemen hemen her döneminden temsil değerler taşıyan

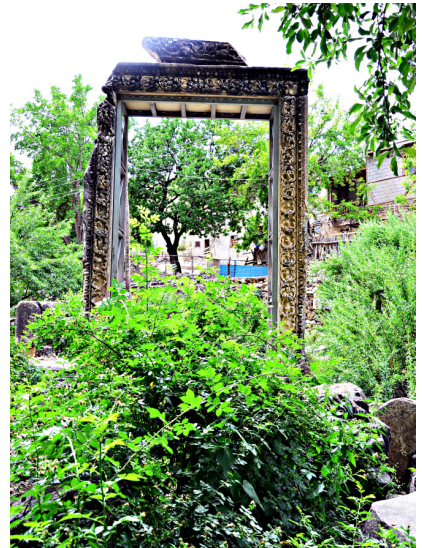
Adana ve Mersin'deki eserler, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün restore ve yenileme çalışmaları ile ilk günkü ihtişamı ile ayakta kalmaya devam ediyor Adana mimarisinin altın çağı 15. yüzyılın sonları ve Ramazanoğulları'nın Adana'yı başkenti olarak seçtiği 16. yüzyıldır. Şehir o dönemde birçok yeni mahallelerin kurulmasıyla beraber süratle büyür. Adana'nın tarihi açıdan dönüm noktası sayılabilecek birçok yapısı bu dönemde inşa edildiği için Memlûklü ve Selçuklu mimarisi Adana'nın mimarlık tarihinde önemli bir yer tutar. Roma-Bizans Devri'nden kalan tek eser Taşköprü olup şehirdeki halen kullanılan binalardan birkaçı

Osmanlı Devleti döneminde şehre inşa edilmiştir. 1882 yılında Adana valisi tarafından inşa edilen Büyük Saat, 32 metre yüksekliğiyle Türkiye'deki en uzun saat kulesi olarak kayıtlara geçer. Şehri süsleyen Büyük Saat Fransız işgali sırasında hasar görmüştür ama 1935'te yeniden inşa edilmiştir ve şehrin armasında sergilenmektedir. Kazancılar Çarşısı, Büyük Saat civarında kurulmuştur. Ramazanoğlu Konağı, 1495 yılında Halil Bey'in hükümdarlığı sırasında inşa edilmiştir. Üç katlı olan konak hem taş hem de tuğlayla örülmüştür ve Türkiye'deki en eski ev örneklerinden biri olarak kabul edilir. Ramazanoğlu ailesinin yaşadığı yer Harem bölümüdür. Kalıntıları günümüze ulaşamayan Selamlık bölümü ise devlet işlerinin görüldüğü yerd. Çarşı Hamamı ise, 1529'da Ramazanoğlu Piri Paşa tarafından inşa edilmiştir ve Adana'daki en büyük hamamdır. Beş kubbesi bulunan hamamın iç bölümleri mermerle kaplanmıştır. Hamamın inşa edildiği yıllarda değirmen çarkları ve kanallar aracılığıyla hamama su taşınırdı. Irmak Hamamı, Seyhan Belediye Binası'nın yanında bulunur ve antik Roma hamamlarının kalıntıları üzerine Ramazanoğlu Halil Bey

tarafından 1494'te inşa edilmiştir. Suyu nehirden geldiği için bu ismi almıştır. Şehirdeki diğer tarihi hamamlar ise Mestenzade Hamamı ve Yeni Hamam'dır.

1541 yılında Ramazanoğlu devrinde külliye biçiminde inşa edilen Adana Ulu Camii ise medresesi ve türbesiyle Adana'nın en çok ilgi gören Orta Çağ mimarisine sahip bir yapıdır. Pencerelerinin etrafında göze çarpan süsleme sanatlarının yanı sıra camide siyah ve beyaz mermer taşlarına rastlanır. Minarelerde ise kullanılan dik şemalarla Memlüklerin etkisi görülmektedir. Abdülrezzak Antakî tarafından 1724 yılında inşa edilen Yeni Camii ise günümüzde bazı kesimlerce hâlâ Antaki Cami olarak anılmaktadır. Camide Memluk mimarisinin etkisi görülmektedir.

ADANA'NIN MEDENİYETLER YÜKLÜ KRONOLOJİSİ

M.Ö. 1900-1200

Hitit Krallığı

M.Ö. 1500-1333

Arzava Krallığı (Hititlerden ayrı
doğu kökenli bir grup)

M.Ö. 1900-1200

Hitit Krallığı,

M.Ö. 1190-713

Kue Krallığı (Frigler)

M.Ö. 713-660

Asur Krallığı,

M.Ö. 663-612

Kilikya Krallığı

M.Ö. 612-333

Pers Satraplığı,

M.Ö. 333-323

Helenistik Dönem

M.Ö. 312-1333

Selökidler

M.Ö. 178-112

Karsunlar dönemi

M.Ö. 395-638

Bizanslılar

M.S.1083

Bizanslılar

M.S. 638

Çukurova Anadolu Selçuklu Devleti'ne
katılmıştır.

5 Ocak 1922

Adana'nın Fransız işgalinden kurtuluşu

Giriřimci Desteklerine

KATIL

Siz de Vakıf Katılımlı olun,
iřletmelere özel avantajlı finansman seçeneklerinden
yararlanıp işlerini büyütenler arasına katılın.

0850 202 1 202 | 444 44 77 | vakifkatilim.com.tr

VAKIF KATILIM

Eser Eser Tarihe Yolculuk

Memluk, Selçuklu ve Osmanlı'dan kalma birçok ecdat yadigârı Türk-İslam vakıf eserini günümüze taşıyan Adana, misafirlerine görkemli bir tarihe yolculuk sunuyor. Bölgenin Akdeniz mimarisiyle harmanlanmış kendine özgü mimarisi sizleri bekliyor.

İşte Adana ve Mersin'de sizleri tarihte gezdirecek o rota...

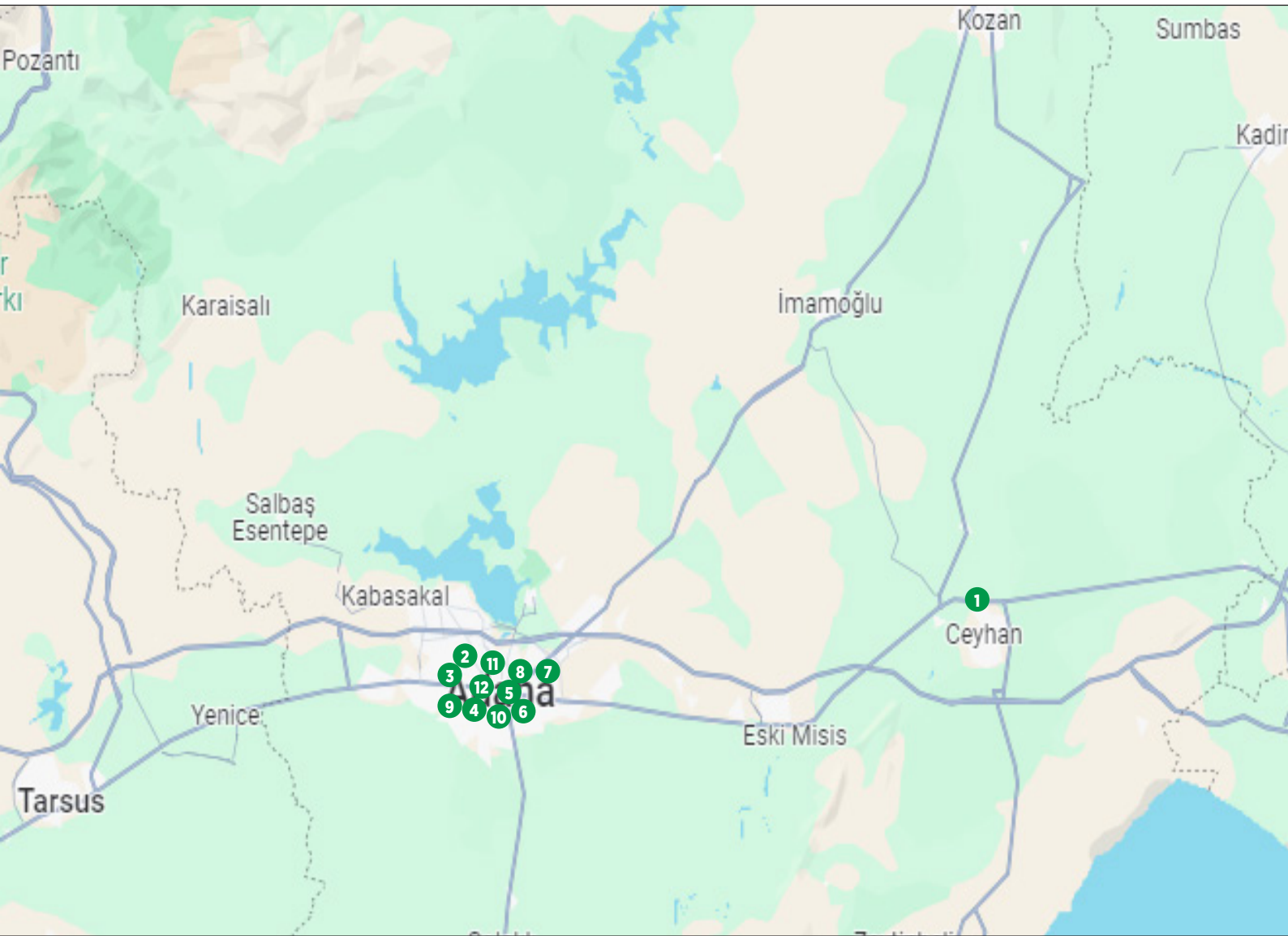
HANLAR / KÜMBETLER

- 1 Adana Seyhan Ağca Mescidi
- 2 Seyhan Bakımoğlu Mescidi
- 3 Adana Seyhan Yeni Hamamı
- 4 Adana-Ceyhan Kurtkulağı Kervansarayı

CAMİLER

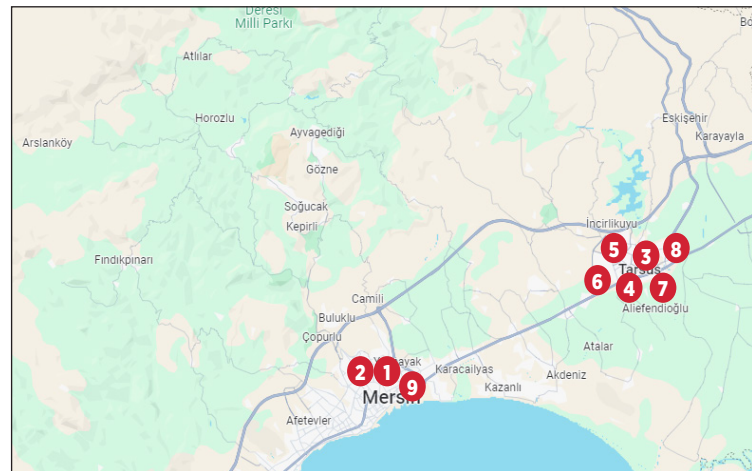
- Adana-Ceyhan Abdulkadir Ağa Camii 1
- Adana-Misis Eski Camii 2
- Adana-Seyhan Hasan Ağa Camii 3
- Adana Kozan Hoşkadem Camii 4
- Adana-Seyhan Alidede Camii 5
- Adana-Seyhan Hasan Ağa Camii 6
- Adana Seyhan Mestanzade Camii 7
- Adana Seyhan Şefika Hatun Camii 8
- Adana Seyhan Tahtalı Camii 9
- Adana-Seyhan Ulu Camii 10
- Kozan Hoşkadem Camii 11
- Seyhan Ulu Camii 12

MERSİN

- 1- Akdeniz Camili Köyü Camii
- 2- Anamur Alaaddin(Ak) Camii
- 3- Tarsus Makam-I Danyal Camii
- 4- Tarsus Ulu Camii
- 5- Tarsus Eshab-I Khef Camii
- 6- Tarsus Kütüphane Mescidi
- 7- Tarsus Kubatpaşa Medresesi
- 8- Tarsus Kırkkaşık Bedesteni
- 9- Nurettin Sofi Türbesi

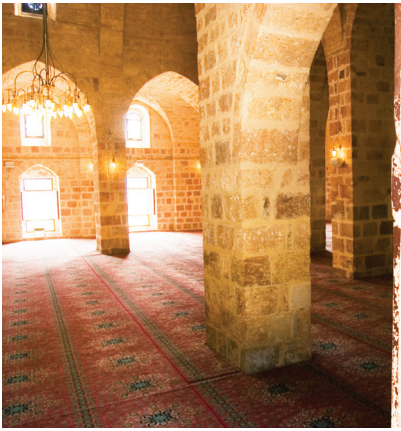
Asırların tanığı bir ibadethane KOZAN HOŞKADEM CAMİ-İ ŞERİFİ

İslam tarihinin birçok kesitine tanıklık etmiş olan Adana Kozan'daki Hoşkadem Cami-i Şerifi, yaşadığı onca afete rağmen, ilk günü ihtişamı ve huzur dolu atmosferiyle Müslümanlara hizmet vermeye devam ediyor.

Hoşkadem Hatun Camii Şerifi Vakfı'na kayıtlı olan Kozan Hoşkadem Camii Şerifi 1448 tarihinde Mısır Kölemen Sultanı Melik Zahir Seyfeddin Çakmak ümerasından Emir Abdullah Hoşkadem tarafından yaptırılmıştır. Eserin adı, tapu tescil belgelerinde Hoşkadem Camii olarak kayıtlıdır; ancak halk arasında Ulu Camii olarak da bilinmektedir. 20. yüzyılın başındaki tamir ve yenilemeden sonra esere bazı vakfiyelerde Hamidiye Camii denildiği de vakidir. Hoşkadem Camii, doğudan batıya doğru yükselen meyilli bir arazi üzerine kurulmuş olup bu meyil sebebiyle doğuda Caminin alt tarafına dükkanlar yapılmış, böylece elde edilen düz bir zemine camii bina edilmiştir. Eser, 1890 yılında gördüğü büyük çaplı

bir onarımla Memlûklü plan özelliğini kaybetse bile esas ölçülerini kısmen muhafaza ettiği gözükmektedir. Bütünü ile dikdörtgen plan teşkil eden ve Ulu Camiler sınıfına dahil olan eserin gerek kesme taştan yapılmış beden duvarları üzerindeki kapı, pencere gibi organlarda kullanılmış olan formlar ve gerekse üst örtüyü teşkil eden kubbe Türk mimari anlayışına yabancı kalmakta ve daha çok Memlûk mimari özelliklerini göstermektedir. Kesme taştan yapılmış olan duvarlarda çok az pencere vardır. On bir basamak merdivenle çıkılan cümle kapısı iki dilimli büyük bir kemerin teşkil ettiği niş içinde renkli mermerden geçmeler halinde yapılmıştır. Yay kemerli cümle kapısının üzerinde büyükçe bir kartuş içine yazılmış üç satırlık inşa

Hoşkadem Camii, doğudan batıya doğru yükselen meyilli bir arazi üzerine kurulmuş olup bu meyil sebebiyle doğuda yapının alt tarafına dükkanlar yapılmış, böylece elde edilen düz bir zemine camii bina edilmiştir. Eser, 1890 yılında gördüğü büyük çaplı bir onarımla Memlüklü plan özelliğini kaybetse bile esas ölçülerini kısmen muhafaza ettiği gözükmektedir.

kitabesi bulunmaktadır. Mekan taksimatı bakımından Ulu Camilerin plan şeması uygulanmış olan eserde, orta kısımda yer alan kare planlı ve dört kalın payenin taşıdığı büyük kubbeli kısım bulunmakta ve bunun dört yanında bir haç teşkil eden çapraz tonozlu yan bölümler büyük kemerlerle orta kısma açılmaktadır. Dört köşede kalan kısımlarda gene tonozlarla örtülmüş, kible duvarı ortasında bulunan mihrabın önündeki bölüm ise ortadaki büyük kubbeden daha küçük ölçüde ikinci bir kubbe ile kapatılmıştır. Mihrap önündeki kubbe Anadolu'daki Ulu Camilerde daima görülen bir husustur. Diğer taraftan orta kısmın üzerini örten kubbe şekil itibariyle çok değişik bir tarz olarak karşımıza çıkmaktadır. Üst üste iki kubbe halinde olan orta kubbeden alttaki büyük, üstteki ise daha küçük ölçüde yapılmıştır. Bu şekil kubbe Türk mimarisinde fazlaca görülmemekle beraber orijinal olmadığı kanaatini vermektedir. Bu şeklin muhtemelen, orta kısmı örten büyük kubbenin

üzerinde vaktiyle bir aydınlık feneri bulunmakta iken, sonradan yapılan onarımlarda fener kısmına da bir kubbe yapılmak suretiyle üst üste iki kubbeli hale getirilmek suretiyle bu şekli aldığı sanılmaktadır.

Caminin orta kısmını örten büyük kubbeli kısmın Batısında bulunan bölümlerin üzerleri diğer kısımlardan farklı olarak beşik tonozla örtülmüş olup, adeta bir dehliz durumunu almıştır. Kesme taştan yapılmış olan dış duvarlar Doğu ve Batı cephelerde kalın bir sıva tabakası ile kaplanmış, Kuzey cephenin Doğu ucundaki duvarlar ise yenilenmiştir. Kuzey-batı köşede Caminin beden duvarları içinden çıkılan ve kalın duvarlar üzerinde yükselen minare yeniden inşa edilmiştir. Hoşkadem Caminin, halk arasında kiliseden çevrildiğine dair söylenti olmasına rağmen, literatürde bu söylemleri destekleyen herhangi bir belgeye rastlanmamıştır. Eserin son esaslı onarımı 2006 ve 2013 yıllarında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmiştir.

Caminin kible duvarı ortasında yer alan mihrabı sade bir niş halinde olup, niş üzerinde iki satır halinde silik bir yazıyla yazılmış "Ayet-el Kürsi" bulunmaktadır.

ÇUKUROVA'NIN İNCİSİ"İN CAMİLERİ

1 MISIS ESKİ CAMİİ

Misis Antik Kenti 1. Derece Arkeolojik Sit Alanında bulunan caminin inşa kitabesi bulunmamaktadır. Vakıflar genel müdürlüğü arşivinde bulunan belgede caminin inşa tarihi 1070H (1659/1660) olarak verilmektedir. Bu tarih havraniye kervansarayının 1659 yılında Sultan V. Mehmet tarafından yeniden inşa edildiği tarihtir. Muhtemelen cami aynı tarihte inşa edilmiş olmalıdır. Cami boyuna dikdörtgen planlıdır. Önünde son cemaat yeri bulunmaktadır. Son cemaat yeri toplam 6 adet ahşap direk üzerine ahşap kirişlemeli tavanla örülmüştür. Son cemaat yerinin doğu duvarları kapalıdır. Batı tarafında minare kaidesi yer almaktadır. Caminin 1982 yılında yapılan onarımdan sonra son cemaat yerini sol tarafına bir oda ilave edilmiştir. Son cemaat yerinin döşemesi taştır. Son cemaat yerinden basık kemerli kapı ile harim kısmına girilmektedir. Harim kible duvarına paralel 3 neflidir.

Ortada yer alan ikişerden toplam dört adet sütun birbirine doğu ile batı duvarına bitişik ayaklarına doğu batı yönünde atılmış beşik kemerlerle bağlanmıştır. Sütun başlıkları devşirme malzemeden sütunların taşıdığı kemerler ahşap kirişlemeli tavan taşımaktadır. Harim kuzey cephede iki güney cephede iki batı cephede üç doğu cephede iki pencere ile aydınlanmaktadır. Doğü cephe pencereleri hariç diğerleri dikdörtgen kesitlidir. Doğü cephedeki pencereler içeriden dikdörtgen dışarıdan yuvarlaktır. Mihrap, kemerli basit niş şeklindedir. Ahşap minberin sanatsal özelliği bulunmamaktadır. İçeride toplam 6 adet ahşap ayağı duran ahşap mahvil katı yer almaktadır. Minare çıkış kapısı mahvile açılmaktadır. Duvarlar sıralı moloz taş duvar örgülüdür. Duvarların aralarına yatayına 2 sıra halinde ahşap hatıl ayrılmıştır. Duvarlar sonradan yükseltiştir. Batı dış duvarına bitişik taş basamaklarla düz toprak dam örtülü çatıya çıkılmakta imiş, sonradan düz toprak dam üzerine ahşap çatı yapılmıştır. Duvarlar silme saçakla sonlanmaktadır. Ahşap çatı dıştan sac kaplıdır. Minare son cemaat yerinin batısına bitişik ve taştandır. Kaidesi kare planlıdır. Kaideden silindirik gövdeye köşeleri pahlı pabuclukla geçilmektedir. Şerefe altı 3 sıra halinde iç ve dış büyük silmelerle oluşturulmuştur. Korkuluk kısmı taştandır. Külâh taş kaplıdır.

2 SEYHAN ŞEFİKA HATUN CAMİİ

Cami kare planlı ve tek mekândan oluşan caminin giriş kapısı sivri kemerli olup, dört kademelidir. Kemerin alınlık kısmı cam çerçevesidir. Düzgün kesme taş kullanılmış olup, pencerelerde de bordür şeklinde devam eder. Cephede (Kuzey) kapının sağında ve solunda birer pencere vardır. Mihrap oldukça sade olup, yay kemerlidir. Mihrabın sağında ve solunda birer adet sivri kemerli dikdörtgen pencere vardır. Bu pencerelerden doğü cephede iki, batı cephede üç adet bulunmaktadır. Kadınlar mahfiline girişin doğusundan ahşap bir merdivenle çıkılmaktadır ve mahfil ahşap konstrüksiyonludur. 1998 depreminde hasar gören Caminin onarımı 2004 yılında tamamlanmıştır. Tamamlanan onarımda, çimento sıvalar raspa edilmiş, horasan siva yapılmış, derz tamiri yapılmış, çevre düzenlemesi yapılmış, kapı ve pencere doğramaları yenilenmiş, taş çürütme ve kaplama işleri yapılmış, çatısı yenilenmiştir. Cami ibadete açıktır.

3 SEYHAN HASAN AĞA CAMİİ

İki bölümden meydana gelen son cemaat yeri, klasik Türk mimarisinde görülen stalaktitli sütun başlıklarının taşıdığı sivri kemerlerle üç bölüme ayrılmakta ve bölümler üzerine küçük kubbeler örtmektedir. Dıştaki ikinci son cemaat yeri ise hafif meyilli bir sundurma ile örtülmüştür. Son cemaat yerinden caminin esas ibadet mekanına girilmekte olup, kare plandaki mekânı, köşe trompları ile intikali sağlanan yüksek kashaklı bir kubbe örtmektedir. Yarım silindirik niş şeklindeki mihrap ve mimberi büyük bir ustalikle meydana getirilmiş olup, devrinin orijinal eseridir. Siyah beyaz mermerlerle kaplı minber ile her tarafı ahşap olan mahfil ve mahfil ayrı bir özellik taşımaktadır.

1998 depreminde hasar gören camii 2004 yılında onarılmıştır. Tamamlanan onarımda, çimento sıvalar raspa edilmiş, horasan sıva yapılmış, derz tamiri yapılmış, çatı yenilenmiş, son cemaat mahalli orijinaline uygun olarak yeniden yapılmış, minare onarılmış, kapı ve pencere doğramaları yenilenmiş, taş çürütme ve kaplama işleri yapılmıştır. 06.02.2023 tarihinde meydana gelen deprem felaketinde zarar gören Adana İli, Seyhan İlçesinde bulunan korunması gerekli vakıf kültür varlığı Hasan Ağa Camii'nin esaslı onarımı yapılmaktadır. Genel Müdürlüğümüzce; Mestanzade Cami, Hasan Ağa Cami ve Abdulkadir Ağa Cami'nin Onarım İşi, grup iş olarak tek ihaleyle çıkmıştır. Genel Müdürlüğümüzce işin ihalesi, sözleşmesi ve yer teslimi yapılmıştır. Yer tesliminden sonra ivedilikle eserlerin proje çalışmalarına başlanmıştır.

4 SEYHAN ALİDEDE CAMİİ

Ata mirası caminin kare planlı mescidin beden duvarları kirpi saçaklarla nihayetlenmekte olup, ibadet mekânı üzerine pandantif intikali küçük bir kubbe örtmektedir. 1952 yılında yapılan tamirat esnasında eserin Batı duvarı açılarak büyük bir kemer haline getirilmiş ve mescidi büyütmek gayesi ile yanına yapılan ek bina ile esas karakteri bozulmuştur. Kuzey cephede bulunan son cemaat yerinin üzerine örten küçük kubbeler, yanlarda paye, ortada ise sütunların taşıdığı sivri kemerlere oturmaktadır. Eser bugüne kadar 1952 ve 2008 yıllarında onarım görmüştür. 6 Şubat 2023 depremlerinden orta derecede hasar almıştır. Restore çalışmaları devam etmektedir.

5 SEYHAN ABDULKADİR AĞA CAMİİ

Abdulkadir Ağa Camii, aynı zamanda Ulu Camii ismiyle de bilinmektedir. Cami önce üç sıra halinde kible duvarına paralel beşerden, on beş kubbeli tuğla bir yapı iken, 1946 yılında mevcut caminin cami içine değişik bir görünüş ihtiyacı yetmemesi neticesinde, kible yönünde genişletilerek iki sıra kubbe daha ilavesi ile yirmi beş kubbeli hale getirilmiştir. Sütunları birleştiren yuvarlak kemerler renkli taş şeklinde boyanarak, Cami içine değişik bir görünüş kazandırılmıştır. Cami beden duvarları güçlendirilmiş, revak üzeri kubbeler kurşun kaplanmıştır. Camideki bütün pencere ve kapılar orijinale uygun yenilenmiştir. Cami içi ve dışı horasan sıva ile sıvanmıştır. Cami avlusunda çevre düzenlemesi yapılmıştır. En son 1998 depreminden sonra onarılan Camii ibadete açılmıştır.

SEYHAN TAHTALI CAMİİ

Cami Çakmak caddesi ile Cemal Gürsel caddesi arasındaki tarihi sokağın girişinde olup caminin bir kısmı kemerli yol üzerinde bulunur. Kabaltı bölümü olan bu kısım üst katın ibadet mekânı olup, camiye özgünlük katmaktadır. Camiye giriş kuzey cepheden sağlanmaktadır. Caminin zemin katı iki bölümden oluşmaktadır; birinci bölüm caminin girişidir. Bu bölümün sol kısmında abdest alma birimleri bulunmaktadır. Ayrıca bu ısımdan cami üst katında bulunan bey mahfiline ve kadınlar mahfiline ahşap basamaklar ile çıkış sağlanmaktadır. Birinci bölümün sağ kısmında minare bulunmaktadır ve buradan giriş sağlanmaktadır. İkinci bölüm ise harim bölümünden oluşmaktadır. Cami kabaltı kemer alınları taştandır, kemer duvarları sıvalıdır. Cami duvarları harman tuğlası ve sıvalıdır. Cami minaresi ana kütesinden ayrı bir pozisyonda olup, kesme taş kaideli, gövde ve minaresi yassı harman tuğla malzemelidir. Cami iç ve dış cephede sıva kaplamalı olup ahşap oturtma çatılı ve ahşap tavan kaplamalıdır. Çatı üzeri kiremit ile örtülmüştür. Caminin minaresi 1998 depreminden hasar almıştır. Caminin esaslı onarımı 2006 yılında tamamlanmış ve 2013 yılında basit onarımlar yapılmıştır.

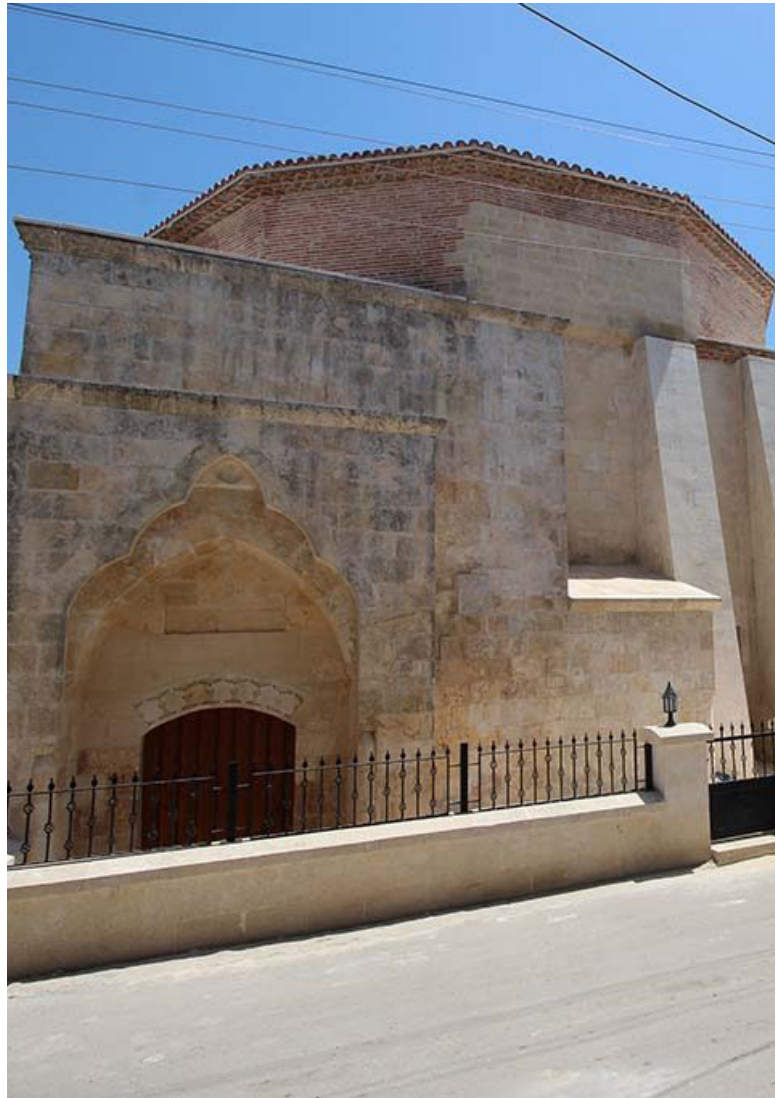
SEYHAN MESTANZADE CAMİİ

Ramazanoğulları döneminde Mestanzade Hacı Mahmut Ağa tarafından 1093 H. (1682 M.) yılında inşa ettirilmiştir. Minaresi önce yol kenarında camiden ayrı iken, buradan yol geçmesi dolayısıyla, 1948 yılında Helvacı Musa oğlu İsmail Çankaya tarafından caminin kuzey batı köşesine taşınarak yeniden yapılmıştır. Kare planda kesme taştan yapılmış olan caminin üst örtüsünü, kurşunla kaplı yarım küre halinde bir kubbe örtmektedir. Kuzey cephede hafif çıkıntılı olan kapının basık kemeri üzerinde ikinci bir kemer ile süslenmektedir. 1998 depreminden sonra hasar gören caminin 2004 yılında onarımı tamamlanarak cami ibadete açılmıştır. 6 Şubat depreminde zarar gören Adana Seyhan da bulunan korunması gerekli vakıf kültür varlığı Mestanzade Cami'nin esaslı onarımı yapılmaktadır.

SEYHAN YENİ HAMAMI

Temizliğin 300 Yıllık Tarihi

1720 yılında Musabaloğlu Mustafa Bey tarafından yaptırılan Yeni Hamam, Seyhan mimarisinin özgün bir yapısı olarak hizmet veriyor. Adana tarihinin üç asrına şahitlik eden Seyhan Yeni Hamamı günümüzde de misafirlerini ağırlamaya devam ediyor.

Çeşitli vakıf eserlerini bünyesinde barındıran Adana tarihi hamamları ile de asırlar geçmesine rağmen misafirlerini ağırlamaya devam ediyor. Şehrin merkezinde yer alan hamam Türk mimarisinin tüm özelliklerini taşıyarak şehri süslemeye devam ediyor. Asırlık ata mirası hamamın tarihçesi ve teknik bilgilerini ise sizlerle şu şekilde paylaşalım;

Seyhan, Mestanzade Mahallesinde bulunan Hamam, 1133 Hicri (M.1720) yılında Musabaloğlu Mustafa Bey tarafından yaptırılmıştır. Hamamın boyutları itibarıyla Adana'da mevcut eski hamamların en büyüğü ve görkemlisi olduğu gözlenmektedir. Adana'daki diğer hamamların plan şemasına benzer özellikler göstermektedir. Dört eyvanlı köşe halvetli plan tipinde inşa edilmiş

olan hamamda eyvanlar arasına gönyeli bir biçimde yerleştirilen küçük yıkanma nişleriyle, yapı yıldızvari sıcaklıklı bir plan tipine kavuşmuştur. Günümüze ulaşan hamam soyunmalık, ılıklik, sıcaklık ve su deposundan oluşur.

Söz konusu vakıf eserimizin giriş ve soğukluk kısmı kesme taşlarla yapılmış olup, diğer kısımları ise tuğlayla örülmüştür. Kemerli giriş mahallinden sonra hamamın soyunmalık mahalline girilmektedir. Soyunmalık mahalli murabba plana göre yapılmıştır. Kubbe köşe kemerler vasıtasıyla yükseltilerek inşa edilen sekizgen tambura oturmaktadır. Soyunmalık mahallinden sonra üzerinde tepe ışıklıkları olan kubbelerle örtülen, içinde hela ve yıkanma mahalli bulunan ılıklik mahalline geçilmektedir. ılıklik mahallinden sonra kalın taş duvarlarla

örülmüş, sekizgen plandan oluşan sıcaklık mahalline geçilmektedir. Sıcaklık mahallinde orta kubbe bu sekizgen kasnak üzerine oturmaktadır.

Sekizgen kenarlarında kemerli gömme yıkanma nişlerinin oluşturulduğu, altı adet olan bu yıkanma nişlerinden birinin giriş bölümü beş tanesinin yıkanma nişi olarak, diğer iki nişin yanlarına iki yıkanma mahalli ilave edilerek daha büyük boyutlarda kullanıldığı görülmektedir. Sıcaklıkta bu iki nişle birlikte kullanılan mahallerde üzerinde tepe ışıklıkları bulunan kubbeler yerleştirilmiştir. Sıcaklık mahallinin ortasında mermer kaplamalı sekizgen bir dinlenme kaidesi bulunmaktadır. Ayrıca sıcaklık mahallinin bitişiğinde su deposu ve teshin merkezi yer almaktadır.

Adana'nın Simge Yapısı SEYHAN ULU CAMİİ

1998 depreminde hasar gören Cami ve Külliyesinin onarımı 1998-2004 yılları arasında Vakıflar Genel Müdürlüğüne tamamlanmıştır. Tamamlanan onarımda, derz tamiri yapılmış, horasan sıva yapılmış, çatı yenilenmiş, minare güçlendirilmiş, kapı ve pencere doğramaları yenilenmiş, camii içerisindeki çiniler koruma altına alınmıştır. 2014 ve 2020 yıllarında basit onarımlar gerçekleştirilmiştir.

Adanın simge yapılarından birisi olan Seyhan Ulu Camii, 1508 yılında Ramazanoğlu Halil Bey tarafından başlanmış, oğlu Piri Paşa tarafından tamamlanmıştır. Ulu Caminin batı taç kapı ilavesi, Ulu Cami bünyesinde sıbyan mektebinin tanzimi, Ulu Cami'nin kuzey duvarında çeşme ve sebilin yeniden düzenlenmesi 1541 yılında gerçekleştirilmiştir. Ramazanoğlu Beylerinden Piri Beyin yaptırdığı diğer eserlerle beraber, Ulu Camii Külliyesi oluşmuştur.

Eserin önemli özellikleri: Adana'nın en büyük tarihi yapısı oluşu bakımından önem taşıyan Ulucami, türbesi ile birlikte, dikdörtgen planda bir yapıdır. Selçuklu, Memluklu ve Osmanlı mimari özelliklerinin görüldüğü Ulucami, türbe, asıl ibadet mekânı, avlu ve batıdaki dikdörtgen planlı eski yapı olmak üzere üç bölümden meydana gelmektedir. Caminin biri doğudan, doğrudan avluya, diğeri de batıdaki bölümün kubbeli dehlizinden sonra, revaklı

son cemaat yerine açılan iki taçkapısı vardır. Bölgenin sıcak oluşu nedeniyle oldukça geniş tutulan son cemaat yerine sonradan, ahşap direkler üzerinde, tek eğimli bir sundurma eklenerek, açıkta ibadet edilecek alan genişletilmiştir.

Adana Ulu Camii, Ramazanoğulları eserleri içinde tezyinat bakımından en zenginidir. Caminin doğu taç kapısı, siyah ve beyaz taşların nöbetleşe kullanıldığı sivri bir kemerin kuşattığı dikdörtgen bir şekil gösterir. İri mukarnaslarla doldurulan kavsara yivli bir şekilde sona erer. Kavsaranın içindeki kapı, düz lentosudur. Bu lentonun üstünde siyah zemin üzerine beyaz, kırmızı ve kirli sarı renklerdeki taşların meydana getirdiği aynalı bir palmet şeridi; daha yukarıda, kemer kovanını üç taraftan kuşaktan bir kitabe kuşağı bulunmaktadır. Mukarnasların en alt sırası rumilerle ve bir sıra lotüs filizi ile bezenmiştir.

1998 Adana-Ceyhan depreminde ağır hasar gören ve esasen ondan önce

de, hemen yanındaki caddeden geçen motorlu vasıtaların meydana getirdiği sarsıntı ve zemin suyunun temele sızmasıyla hafifçe eğilen minare, câmiin en görkemli parçası olarak kayıtlara geçer. Avlunun kuzeydoğu köşesinde ve taçkapısının yanında kare kâide üzerinde yükselen sekiz köşeli gövde, ikisi düğümlü-zincire, beşi düz, toplam yedi kuşakla; ortada ise üst tarafı düğümlü ve dilimli bir şekilde sona eren sağır kemerciklerle süslenmiştir. Zincirekler dâhil, kuşaklardan altı tanesi siyah, sağır kemercikleri alttan ve üstten sınırlayan ikisi beyazdır. Bu sağır kemerciklerin içine ise birer tane yuvarlak madalyon yerleştirilmiştir.

Adana Ulu Cami, Çukurova'da Adana'yı Türk nüfusu için bir câzibe merkezi hâline getirmek maksadıyla, doğuda Seyhan nehri, batıda Yağ Camii, kuzeyde Ağca Mescit ve güneyde Hasan Ağa Cami arasında kalan geniş bir alanın, halkın her türlü ihtiyacını karşılamak üzere tesis edilen Ramazanoğlu

Manzumesi ortasında inşa edilmiştir. Câmî, manzumeyi meydana getiren diğer eserler arasında en iyi korunan olup günümüze kadar olduğu gibi gelebilmiştir. Ramazanoğlu Beylerinden Piri Beyin yaptırdığı diğer eserlerle beraber, Ulu Camii Külliyesi oluşmuştur. Adana Ulu Cami harimi, her biri küçük ve sade başlıklı dört sütun üzerine inşa edilen beşer sivri kemer gözlü kibleye paralel iki sahından meydana gelmiştir. Bunlardan mihrap önü mekânı köşelerde geçişi üçgenlerin sağladığı bir kubbe ile, diğer yerler ise çapraz tonozlarla örtülmüştür. Dıştan Memluklu kubbelerini hatırlatan mihrap önünün sivri kubbesi, siyah-beyaz taşların münavebeli olarak kullanılmasıyla meydana inşa edilmiştir. Her kenarında birer sivri kenarı pencerenin yer aldığı on iki köşeli yüksek kasnak üzerine oturmakta olan bu kubbe kurşunla kaplanmıştır. Harimde kemerleri duvarlara bağlayan konsollarda korint tipi devşirme sütun başlıklar kullanılmıştır.

Harimin batısında yer alan kibleye dik bir şekilde tanzim edilmiş, 3 metre genişliğinde 11.20 metre boyundaki mekân, iki kubbe ve bir yarım kubbe ile örtülmüştür. Halen ikinci bir son cemaat mahalli durumundaki bu mekân, bir pencere ve bir kapı ile doğudaki harime, bir ara kapı ile kuzeydeki son cemaat mahalline, bir kapıyla da batıdaki hazireye açılmaktadır. Fakat harimle bağlantıyı sağlayan şimdiki kapının da eskiden parmaklıklı bir ara

pencere olduğu, parmaklık yuvalarından anlaşılmaktadır. Bu durumda harime eskiden kapısı bulunmayan bu kısım, câminin bânisi Ramazanoğlu beyinin maiyetiyle beraber namaz kılmasına mahsus özel bir yerdir.

Câminin biri doğrudan avluya, diğeri batıdaki bölümün kubbe dehlizlerinden sonra revaklı son cemaat mahalline açılan iki taç kapısı vardır. Ayrıca her iki yönde bir sıra sundurma daha bulunmakta, böylece güneşin içeriye sirâyeti bir ölçüde engellenmektedir.

Avlu bugün yer yer bozuk ve fazla zengin olmayan geometrik desenli kompozisyonlar halinde siyah beyaz mermerlerle döşenmiştir. Mihrap iki yanı sütunceli, kavsara kısım mukarnash mihrap nişi, çini ile kaplıdır. Bu nişin de etrafı; ortada ve köşelerde simetrik olarak dört adet düğümle kesilen bir bordürle tezyin edilmiştir. Mihrabı üç taraftan çevreleyen bu kalın bordürün köşe düğümlerinin içine damla taşı, yan düğümlerinin içine ise siyah beyaz mermer kaplamalı ince geometrik şekiller işlenmiştir. Düğümler arasında kalan sivri uçlu dikine panolardan en alttaki karşılıklı ikisine hatâi; üsttekilere ise vazo veya anahtar deliği şeklinde istif edilmiş, "Ta müfettihi'l-ebvâb" (Ey kapılan açan Afiâh) şeklinde daha çok zafer temennisi maksadıyla kullanılan bir dinî ibâre nakş edildiği görülür.

Mihraptaki bütün süslemeler ve yazılar, altın yaldızla boyanmalc suretiyle daha da belirginleştirilmişlerdir. Minberin yan aynaları iç içe üç tane,

üçgen şeklinde tanzim edilmiş olup merkezdeki ve en dıştaki beyaz, ikincisi siyahtır. Herhangi bir taksimata tabi tutulmayan ve hiçbir süsleme ihtiva etmeyen düz korkuluk da siyahtır. Merkezdeki beyaz zeminli üçgen, tam ortadaki bir kabaranın etrafında teşkil edilen yıldızlar ve çokgenlerden ibaret geometrik desenlerle doldurulmuştur. Bu beyaz hatlı hendezî motiflerin içine siyah, kırmızı, lacivert ve san renkli mermer kâkmalar tatbik edilmiştir. Minberin, cephe blokunun kapısı düz atkılı olup ayna alınlık kısmı zarif mukarnaslardan ve onun üstündeki inşa kitabesinden teşekkül etmekte olup, palmet şeklindeki dış sırasıyla nihayelenmektedir. Minber kapısının ahşap kanatlarına ise çok fazla girift olmayan geometrik şekiller işlenmiştir.

1998 depreminde hasar gören Cami ve Külliyesinin onarımı 1998-2004 yılları arasında Vakıflar Genel Müdürlüğünce tamamlanmıştır. Tamamlanan onarımda, derz tamiri yapılmış, horasan sıva yapılmış, çatı yenilenmiş, minare güçlendirilmiş, kapı ve pencere doğramaları yenilenmiş, camii içerisindeki çiniler koruma altına alınmıştır. 2014 ve 2020 yıllarında basit onarımlar gerçekleştirilmiştir.

6 Şubat 2023 depremlerinde fazla hasar almayan Seyhan Ulu Camii'nin, Vakıflar Adana Bölge Müdürlüğümüzce yürütülen küçük onarımlarla eski haline getirilmesine yönelik çalışmalara devam edilmektedir.

Sultan Keykubat'ın Mirası

ANAMUR ALAADDİN CAMİİ

Camii minaresi 1960'lı yılların sonunda yapılmış ve gövdenin beton bloklar kullanılarak inşa edildiği ve minarenin uygun bir temel sisteminin olmadığı görülmüş ve bu sebeple minare sökülerek uygun malzeme ve temel sistemi ile yeniden inşa edilmesi için onaylanan uygulama projesi doğrultusunda minare yeniden taş malzeme ile yapılmıştır.

Caminin Kitabesine göre 1226-27 yılında Selçuklu Sultanı Sultan Alaaddin Keykubat tarafından yaptırılan eser, yöre halkınca Ak Camii olarak da bilinmektedir. Merkezi planlı tamamen kesme taştan kubbeli bir camidir. Camiye batı yönünde basık kemerli taş kapıdan girilir. Girişin sağında fazla derinliği olmayan taş mihrap sağda orijinal olmayan ahşap minber yer alır. Yapıda köşelerde ve yan duvarlar üzerinde sağır sivri kemerli açıklıklarda duvar içine gömülmüş yuvarlak iç dolgu ile geleneksel Türk mimarisinde pek görülmeyen tarzda kubbeye geçiş sağlanmıştır. Sağır kemerlerin ayakları üçgenimsi payandalarla desteklenmiştir. Anamur Alaaddin Camii; kare planlı, tek kubbeli, tek mekanlı, kübik gövdeli camiler grubundandır.

Eserin en son 2018 yılında yapılan onarımında; Cami beden duvarlarında bulunan statik sorunları gidermek için uygun temel sistemi ile güçlendirme projesi doğrultusunda müdahaleler yapılmıştır. Cami beden duvarına; enjeksiyon tekniği ile çatlakların doldurulması ve üzerine nervürlü çelik hasır ile içerden ve dışardan sarma müdahalesiyle temel sistemi ile bağlantı sağlanmıştır. Cami beden duvarı üzerine son aşama olarak hidrolik kireç katkılı horosan harçlı sıva uygulaması yapılmıştır. Cami içerisinde kemer ayaklarında kullanılan taşların çürüdüğü görülmüş ve çürütme işlemi ile aslına uygun yonu taşı uygulamaları gerçekleştirilmiştir.

Cami kubbesinde bozulan kurşun kaplama, altındaki toprak sıva ve şap

katmanları sökülerek gerekli görülen yerlerde enjeksiyon yapılmıştır. Güçlendirme projesinde belirtildiği şekilde kubbenin çekme bölgesinde yüksek dayanımlı polimer kumaş ile çekme çemberi yapılarak üzerine iki kat su yalıtımı yapılmıştır. Üzerine çamur harç ile sıva ve kurşun kaplama uygulamaları yapılmıştır. Cami kubbe çevresindeki gizli dere ve yağmur olukları için titanyum çinko malzeme kullanılmıştır. Camii minaresi 1960'lı yılların sonunda yapılmış ve gövdenin beton bloklar kullanılarak inşa edildiği ve minarenin uygun bir temel sisteminin olmadığı görülmüş ve bu sebeple minare sökülerek uygun malzeme ve temel sistemi ile yeniden inşa edilmesi için onaylanan uygulama projesi doğrultusunda minare yeniden taş malzeme ile yapılmıştır.

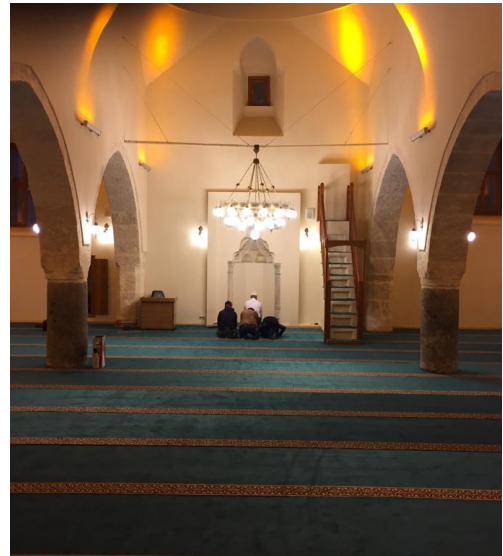

AKDENİZ CAMİLİ KÖYÜ CAMİİ

Camili Köyü Cami kitabesine göre 1316 yılında Hasan Bin Yahşi Ahmet tarafından inşa ettirilmiştir. Cami kare planlı olup, beden duvarları taştan yapılmıştır. Camiye kemerli bir kapıdan girilmektedir. Mihrap sade ve kesme taştan yapılmıştır. Orijinal minberi kesme taştan olmakla beraber, daha sonra üzerine betonarme korkuluklar yapılmıştır. Cami içerisinde iki sıra kesme taş kemerler bulunmaktadır. Çatı kırma çatı olup, üzeri Marsilya kiremitle örtülüdür. Son cemaat bölümünde iki adet mihrap bulunmaktadır. Caminin kuzey batı köşesinde 1978 yılında yonu taşından yapılmış bir minare bulunmaktadır. Cami 1982 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğünce onarılmıştır. Bu onarım kapsamında zemine müdahale edilmemiş olup, bu nedenle zaman içinde eserde zemin kaynaklı deformasyonlar oluşmuştur. Eserin 2012 yılında yapılan restorasyon çalışmalarında, zemin iyileştirmesi, daha önce zeminden kaynaklanmış olan deformasyonların onarımı ile Koruma Kurulunca onaylanmış projeler doğrultusunda esaslı restorasyonu gerçekleştirilmiştir. 2017 yılında minare külâhı ve alemi onarımını kapsayan basit onarım yapılmıştır. Eser cami işlevinde olup, ibadete açık durumdadır.

Camili Köyü Cami kitabesine göre 1316 yılında Hasan Bin Yahşi Ahmet tarafından inşa ettirilmiştir. Cami kare planlı olup, beden duvarları taştan yapılmıştır. Camiye kemerli bir kapıdan girilmektedir.

3

SİLİFKE ALAADDİN CAMİİ

Alaeddin Keykubat döneminde 13.yüzyılda yapılmıştır. Roma köprüsünün karşısında bulunan cami, Selçuklu sultanlarından Alaeddin Keykubat döneminde 13.yüzyılda yapılmıştır. Şehrin tam merkezinde olduğu için Merkez Camisi olarak da bilinir. Müstakil planlı, dört ayağa dayanan üç nefli bir yapıdır. Son cemaat yeri altı sütun üzerinde harime paralel beş kenarlıdır. Mihrap önünde kubbesi bulunur. Minaresi doğudadır. Mihrap ve minberi devrinden kalma sanat değeri yüksek parçalardandır. Minberi taştan 9 sıralı ve kenarlar Selçuklu tipi stalaktit süslüdür. 1998 yılında onarım görmüştür. En son esaslı onarımı 2018 yılında gerçekleşmiştir. Eser onarım öncesi ve sonrası camii olarak kullanılmaktadır.

1 SİLİFKE TAŞUCU HALİLİYE (REŞADİYE) CAMİİ

Haliliye Camii 1912 yılında Sultan Reşat döneminde yapılmış olduğundan Reşadiye Camii olarak da bilinmektedir. Cami dikdörtgen planlıdır. Yapının kuzeydeki ana girişinde, kapı ve pencere açıklıklarında düzgün kesme taş diğer duvarlarda ise kabayonu taş kullanılmıştır. Caminin üzeri ahşap kırma çatı ile örtülüdür. Çatının üzeri kiremit ile kaplıdır. Avlunun kuzey batısında tuvaletler ve abdestlik yer alır. Minareye avludan direk olarak düz lentolu ahşap bir kapı ile girilir. Caminin son cemaat bölümü korint başlıklı, mermer gövdeli alt kısımları taş olan iki adet sütunun üzerine basan üç adet taştan yapılmış basık kemerden oluşmaktadır. Eserin 2019 yılında en son yapılan onarımı kapsamında; cami beden duvarlarında bulunan çimento esaslı sıvalar raspa edilmiş ve yeni derz ve horasan sıva imalatları yapılmıştır. Cami çatısında bulunan kiremitler alaturka kiremit kullanılmak suretiyle yenilenmiştir. Çevre düzenlemesi kapsamında, cami avlusunda traverten döşeme kaplama imalatları ve boya işlemleri yapılmıştır. Cami tavan ahşap kaplaması zımpara ve boya yapılarak ıslah edilmiştir. Eski tuvalet ıslah edilerek revize restorasyon projesine uygun, bay-bayan-engelli tuvaleti yapılmıştır.

2 SİLİFKE KIZILISALI CAMİİ

Yapı kilise olarak MS 2. yüzyılda yaptırılmış, Mehmet bin Mustafa bin Hamza tarafından H.1205/M.1791 yılında mescide dönüştürülmüştür. Yapı iki sahnalı bir harimden oluşur. Genel hatlarıyla harim, kare plan geometrisine sahip olmasına karşılık harimin doğusunda apsis şeklinde bir çıkıntı bulunmaktadır. Yapı kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda yerleştirilmiştir. Yapının inşasında farklı türde malzemeler kullanılmıştır. Yapının doğu cephesindeki taşlar düzgün yonu taşından ve genellikle aynı büyüklüktedir. Bu cephedeki taşların temelde büyük ölçekli olarak yerleştirildiği, yukarı doğru ise ortada bir düzgün kesitli saçak sonrasında daha küçük boyutlu ve farklı türde taş malzeme ile sonlandığı anlaşılmaktadır. Büyük boyutlu taşların güney ve batı cephede de pencere lento seviyesine kadar kullanıldığı görülmektedir. Yapının özellikle doğu cephesinde düz devam eden duvarın sandık duvar tabir edilen teknikle inşa edildiği anlaşılmaktadır. Diğer cephelerdeki duvarlarda daha düzensiz bir örgü tekniği tercih edilmiştir.

Haliliye Camii 1912 yılında Sultan Reşat döneminde yapılmış olduğundan Reşadiye Camii olarak da bilinmektedir.

MUT LAAL PAŞA CAMİİ

Karamanoğulları İbrahim Bey'in emirleri ile 1356-1390 tarihinde Laal Paşa tarafından yaptırılmıştır. Kare planlı ve orta kubbeli olan camii, düzgün kesme taşlarla inşa edilmiştir. Kitabesine göre iki defa onarım gören caminin bahçesinde iki adet türbe bulunmaktadır. Kümbetlerin birinde 3 adet, diğerinde ise 4 adet mezar bulunmaktadır. Evliya Çelebinin seyahatnamesine göre, Laal Paşa bu kümbetlerin birinde yatmaktadır. Eserin en son esaslı onarımı iki etap halinde 2020 yılında yapılmıştır. Cami olarak kullanılmaktadır.

NURETTİN SOFİ TÜRBESİ

Tarsus'un bir diğer vakıf eseri olan Nureddin Sofi Türbesi yapım tarihi Kesin bilinmemekle birlikte XIII. Yüzyıl ortalarında yapıldığı düşünülmektedir. Mülkiyeti mazbut Nureddin Sofi Vakfına ait ve tapunun Mersin İli, Mut İlçesi, Yalnızcabağ Mahallesi, Değirmenlik Mevkiinde de yer alan vakıf kültür varlığı Nureddin Sofi Türbesi yapım tarihi Kesin bilinmemekle birlikte XIII. Yüzyıl ortalarında yapıldığı düşünülmektedir. Kitabesi bulunmayan türbenin yakın civarında eski yazılı mermer taşları olan mezarlar vardır. Türbenin içinde iki mezar bulunmaktadır. Değişik büyüklükte moloz ve düzgün kesme taşlarla inşa edilmiş, üçgen kesitli bir çatı ile örtülmüştür. İçinde Karamanoğlu (13.yy) Beyi Nureddin Sofi (Nûre Sûfi) ile karısının mezarları olduğu söylenen kaba yonu taş örgü mezarlar ve kesme taş üzeri işlemeli mezar baş taşları yer alır. 2021 yılında esaslı onarımı gerçekleştirilmiştir.

TARSUS KIRKKAŞIK BEDESTENİ

Düzgün kesme taştan yapılmış ve 5 kubbe ile örülmüş dikdörtgen planlı bir yapıdır. Yapının doğudan ve batıdan olmak üzere 2 ana girişi, 1 adet de kuzeyde tali girişi mevcuttur. Kenarlarda yer alan dükkanların çatı örtüsü düzdür. Ortadaki avlu kubbelerle örtülmüş ve yanlardan daha yüksektir. Batı kapısının yüksekliği de batı cephesi boyunca orta avlu ile aynı yükseklikte yapılmıştır. Bu bölümün alt kısmı kesme taş, üst kısmı tuğla ile bitirilmiştir. Çarşı halihazırda aynı işlevini devam ettirmektedir.

Karamanoğulları İbrahim Bey'in emirleri ile 1356-1390 tarihinde Laal Paşa tarafından yaptırılmıştır. Kare planlı ve orta kubbeli olan camii, düzgün kesme taşlarla inşa edilmiştir.

TARSUS KÜTÜPHANE MESCİDİ

Tarsus'un hem kütüphane hem de mescidi olan tarihi yapı 19.yüzyıl sonlarında yapıldığı tahmin edilmektedir. Yapının kim tarafından yaptırıldığı bilinmemektedir. Bina Tarsus ilçesinin ilk müftülük binası, müftülük fetvahanesi ve 1945'ten itibaren Tarsus'un ilk Kuran kursudur (medrese). Bina 1945'lere kadar müftülük ve fetvahane olarak kullanılmıştır. Buharalı Hafız Abdullah Efendi'nin buraya hoca olarak tayin edilmesiyle birlikte burada hafızlık öğrencileri yetiştirilmiş ve daha sonraları buraya medrese denilmiştir. Burası 1965 sonlarına kadar müftülük ve Kuran kursu olarak kullanılmıştır. Söz konusu ev L şeklinde olup, alt kat ve üst kat olmak üzere iki kattan ibarettir. Ayrıca özgün yapının güney ucunda yer alan taş bir oda zemin ve üst katta olmak üzere sonradan fiziksel etkenlerden dolayı mukavemetini kaybederek yıkılmıştır. Avlu zemin döşemesi toprak olup; ayrıca ortasında kenarları briket içi dolgu ve üzeri çimento esaslı şap kaplama olan sonradan yapılmış beton platform bulunur. Bu mekanların zemin döşemesi toprak olup, duvarları briket, üst örtüsü oluklu sac levhadır. Yapının doğusunda kalan caddenin solundan girilen ve yapının kuzeyinde yer alan sokaktan çift kanatlı ahşap avlu kapısından yapıya girilmektedir.

2 TARSUS KUBATPAŞA MEDRESESİ

Tarsus'ta tarihe tanıklık yapan bir diğer kadim eserimiz ise, Tarsus Kubatpaşa Medresesi olarak bilinir. Medrese, Ramazanoğullarından Piri Paşa'nın kardeşi Kubat Paşa tarafından 1557 tarihinde medrese olarak inşa edilmiştir. Makam-ı Şerif Camii'nin güney batısında konumlandırılmış olan medrese, Tarsus ilçe merkezinde günümüze ulaşabilmiş tek medrese yapısıdır. Kaynaklar ve bugünkü adı göz önüne alındığında Ramazanoğulları'ndan Piri Paşanın kardeşi Kubat Paşa tarafından 1557 yılında yaptırılmıştır. Plan olarak açık avlulu, tek katlı iki eyvanlı olarak inşa edilen yapı güneybatı-kuzeydoğu yönünde uzanan kareye yakın dikdörtgen bir alana oturmaktadır. Medrese giriş eyvanı düz dam, ana eyvan kubbe, eyvanın iki yanında bulunan odalar çapraz tonozla, avlunun iki tarafındaki hücreler ve köşelerde yer alan hücreler ise beşik tonozla örtülmüştür.

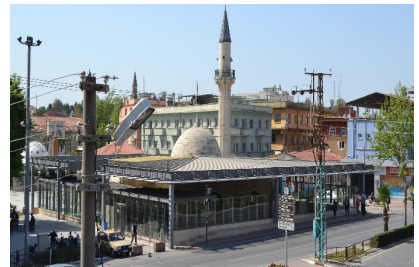
3 TARSUS ULU CAMİİ

Tarihi camiye, Ramazanoğullarından Piri Paşanın oğlu İbrahim Bey tarafından 1579' de yaptırılmıştır. Caminin minaresi Camiden çok önce Şembeki Aksungur tarafından Rebiülahir Ocak 1363' de yaptırılmıştır. Tarsus'un İslam sanatı ve mimarisi yönünden en büyük eseridir. Cami düzgün dikdörtgen planlı, ahşap çatılı ve kesme taş yapıdır. Camiye kuzeyde bulunan dışa taşkın, siyah ve beyaz mermerden gösterişli bir portalden girilir. Buradan son cemaat yeri olarak kullanılan revaklı avluya geçilir. Doğu Batı doğrultusunda uzanan on dört adet baklava dilimli sütunların taşıdığı orijinal kiremitlerle örtülü on altı kubbeden oluşmaktadır. Sütunların kaideleri ve başlıkları bronz çemberlerle çevrilidir. Avlunun ortasında Hacı Mahmut Hamis ve oğulları tarafından 1323 H. (1905 M.)' de onarımı yapılan on iki musluklu eski bir şadırvan bulunmaktadır. Kuzey- doğu köşede sekizgen kaideli saat kulesi yer alır. Yapının güney duvarının doğusunda yapıya bitişik dikdörtgen planlı türbe binası yer almaktadır. Dikdörtgen plan üzerine yapılan Camiye, avluya açılan beş büyük kapıdan girilmektedir. Cami iç mekânı doğu batı doğrultusunda ve üç sahanlı dikdörtgen planlıdır. Sütunlar devşirmedir. Sütunlar birbirine sivri kemerlerle bağlanır. Mihrap önüne rastlayan kemer çift dilimli olarak süslenmiştir. Güneyde süslü mermer mihrap yer almaktadır. Klasik üslupludur. İç kısmında dikdörtgen içinde çiçek motifleriyle süslü bir kitabe yer almaktadır. En üst kısmında palmet motiflerden meydana gelmiş üç taç bulunmaktadır.

4 MAKAM-I DANYAL CAMİİ

Cami, 1857 tarihinde, Beylikler Döneminde yaptırılmış olup, yaptıranı ve mimarı bilinmemektedir. Mersin ili, Tarsus İlçesi, Şehit Kerim Mahallesi Adana Bulvarı üzerinde bulunan bu caminin içinde Danyal Peygamberin makamının bulunmasından dolayı Makam-ı Şerif Cami olarak da anılmaktadır. Makam-ı Danyal Camii 1857'de bir hayırsever tarafından yaptırılmış olup, on yıl sonra Arnavut Salih Ağa tarafından da 1867 M'de bir minare eklenmiştir. Yapı doğu-batı doğrultusunda düzgün olmayan dikdörtgen biçimlidir ve kubbenin batısı ile doğusu iki parça halinde incelenebilir. 2010-2013 tarihleri arasında Tarsus Belediyesince İdareimiz kontrollüğünde restore edilmiş ve ibadete açılmıştır.

5 TARSUS ASHAB-I KEHF CAMİİ

Cami, 1872' de Sultan Abdülaziz'in annesi adına Şehir Müftüsü Ahmet Efendi tarafından yaptırılmıştır. Eshab-ı Kehf Ziyaretgahı, Tarsus İlçesi'nin 12km. kuzeyindeki Dedeler Mahallesi'nde bulunan Eshab-ı Kehf ziyaretgahı, Yedi Uyurlar İnanışı'nın en önemli merkezlerinden birisidir. Bölge hem Müslümanlar hem de Hristiyanlar için kutsaldır. Müslümanlar için önemli bir dini merkez olmasının nedeni, Kuran-ı Kerim'de Kehf suresinde adı geçen Eshab-ı Kehf mağarasının bölgede bulunduğu inanılmasıdır. Hristiyanlar için de Eshab-ı Kehf mağarasından dolayı kutsal sayılan bölge ayrıca Hz. İsa'nın havarisi St. Paul'un de doğum yeridir. Eshab-ı Kehf Camii, kare bir plan üzerine yapılmış, sekizgen bir kasnak üzerine oturan tek kubbe ile örtülüdür. Her cephesinde ikişer penceresi vardır. Kuzeyinde dört sütun ve üç küçük kubbeli son cemaat yeri, güney batı köşesinde ise küçük tek şerefeli bir minaresi vardır.

Taş Ustası Yıldırım: “Zanaatını Seversen O Zanaat Seni Usta Yapar”

Hatay, Yayladağlı taş ustası Mehmet Yıldırım ata yadigarı asırlık vakıf değerlerini süslerken neler hissettiğini ve taş ustalığını siz okurlarımıza anlattı. Yıldırım, “Bu işin temelinde sevgi yatıyor. Zanaatını seversen o zanaat seni usta yapar” dedi.

Vakıflar Genel Müdürlüğü Adana Bölge Müdürlüğümüze bağlı çalışmalarda taş ustası olarak çalışan Usta Mehmet Yıldırım taşla hayat vererek asırlık ata mirası vakıf değerlerimizi nasıl koruduklarını anlattı. Mehmet Usta, zanaatın temelinde sevgi olduğunu vurgulayarak, “Zanaatını seversen o zanaat seni usta yapar” dedi. İşte çocukluğundan bugüne taşla hayat vererek cami, medrese ve türbe gibi birçok vakıf değerimizin tadilatında yer alan Taş Ustası Mehmet Yıldırım'ın dergimize verdiği cevaplar şu şekilde;

Sizi biraz tanıyabilir miyiz? Bu zanaatı nerde nasıl öğrendiniz?

Hatay, Yayladağ doğumluyum.

Taş oymacılığı zanaatıma baba mesleği olarak çocuk yaşlarda başladım. Zanaatın temelinden gelerek uzun yıllar taş ustası olan babamın yanında çıraklık yaparak bu zanaatı öğrendim. Ardından usta oldum. Tabii bizimkisi yaşayan bir zanaat olduğu için bakıldığında öğrenme sürecimiz hiç bitmedi halen devam etmekte. Her yeni gün her ayrı eserde yeni değerler öğrenip bunları işimize katarak zanaatımızı geliştirmeye çalışıyoruz. Ben şu an 43 yaşındayım ve 13 yaşından beri bu zanaat için mesai harcıyorum. Özellikle Adana, Hatay ve Osmaniye bölgemizde birçok vakıf eserimizin tadilatında bulunarak onları aslına uygun tadilat ettik. Mesleğe ilk başladığımda genelde cami minaresi yapıyorduk. Zamanla işimizi daha çok

öğrenerek taş işçiliğine oymalara ve süslemelere başladık. Her geçen gün kendimizi ve zanaatımızı geliştirerek daha güzel işler ortaya çıkarmaya gayret ettik.

Mesleğinizi gelecek nesillere aktara bilmek için çırak yetiştiriyor musunuz? Bu zanaatı öğrenmek isteyen gençlere ne tavsiye edersiniz?

Biz eski ustalar hep öğrenme ve öğretme geleneğinden geldik. Zanaatımızı öğretmek geliştirmeyi ve nesillerden nesillere aktarmanın çabasında olduk. Bugüne kadar bu amaçla çırak yetiştirmeye çalıştık. Yetiştirdiğimiz mesleğimize kazandırdığımız birçok zanaatkarımız oldu. Belki çağımızın gerekliliklerinden belki de artık ailelerin tercihlerinden dolayı şu anda ne gençlerin nede ailelerin bu mesleğe ve taş ustalığına

“

Biz eski ustalar hep öğrenme ve öğretme geleneğinden geldik. Zanaatımızı öğretmekle geliştirmeyi ve nesillerden nesillere aktarmanın çabasında olduk. Bugüne kadar bu amaçla çırak yetiştirmeye çalıştık.

”

gençlerimizin ilgisi kalmadı diyebiliriz. Maalesef bunu üzümlerle söylüyorum. Şu an ki gençler bizim gibi değil. Hepsinin masa başı iş istiyor. Bizim ustalığımız onlar için tozlu ve yorucu kalıyor. Benim bir taş ustası olarak bu işi yapmak isteyen gençlerimize en büyük tavsiyem işi sevecek ve işten kaçmayacak. İş seyerek yaparlar işten kaçmazlarsa hem hayatlarını geçindirirler hem de ortaya çıkardıkları eserler ile gelecek nesillere değerler bırakırlar.

Adana ve taş işçiliği hakkında neler söylemek istersiniz?

Adana da birçok tarihi yapıya ve vakıf değeri eserlerimize yaptığımız zanaat ile hayat vermeye çalıştık. Adana coğrafi ve jeolojik yapısını düşündüğümüzde dünden bugüne var olan yapıların birçoğunda taş kullanılmış olduğunu görürüz. Bu sebepten taş işçiliği bölgemizde ne kadar azalsa da tarihi yapılarımızın tadilatında önemini korumakta. Ama dediğimiz gibi şu anda Adana bu işi yapan usta sayısı bir elin parmaklarını geçmez. Bununla en önemli sebeplerden birisi artık gençlerimizin bu tarz işlere ilgi duymaması az sayıda usta olmasından kaynaklanıyor.

Vakıf eserlerinin yaşatılmasının öncüsü olan Vakıflar Genel Müdürlüğü ile hangi ortak çalışmaları yaptınız? Adana özelinde hangi vakıf eserinin restore edilmesinde görev aldınız?

Vakıflar Genel Müdürlüğü Türkiye’de ve gönül coğrafyamızda bulunan ecdat yadigarı vakıf eserlerimizi koruyarak gelecek nesillere kazandırmaya çalışıyor. Bizde burada bir taş işçisi olarak Vakıflar Genel Müdürlüğü Adana Bölge Müdürlüğümüzle beraber yaptığımız çalışmalar ile üzerimize düşen vazifeyi yerine getirmeye çalışıyoruz. Adana Bölge Müdürlüğümüzce, yürüttüğümüz çalışmalar ile tarihi yapıları gelecek nesillere taşıyarak hem geçmişe hem de geleceğe sahip çıkıyoruz. Burada hangi eserde görev aldınız diye sorar sanız eğer ilk başta Osmaniyeli Bahçe Ağca Bey Camii’si derim. Bura da camimize verdiğimiz emek ve zanaat ile tadilatını tamamlayarak günümüze kazandırdık diyebilirim.

Adana da yapılan taş işçiliğinin diğer illerde yapılan taş işçiliklerinden farkı nedir? Daha çok hangi yapılar üzerinde çalışmalar hayata geçirdiniz?

Tabi ki, zanaatımızın temeli aynı gibi görünse de her bölgede her bölgenin kültürü değerleri ve coğrafi, jeolojik yapısına göre bizim zanaatımızda da farklılık yaşanıyor. Taş ustalığında

bölgenin değerlerine göre değişiklikler oluyor. Sizlerde kabul ederseniz ki Mardin’de, Sivas’ta yapılan işçilik kullanılan malzeme ve işlenen motifler Adana’dan çok farklı oluyor. Biz burada bölgenin yapısı gereği hemen hemen her yapıda taş işçiliğini ve malzeme olarak taşı kullanıyoruz. En çok hangi eserlerde kullanıyorsunuz dersiniz. Camilerimizi, medrese, hamam ve imarethanelerde kullanıyoruz. Bölgemizde hemen hemen her yapıda taş işçiliği ve taş malzemesi ön planda diyebiliriz.

Adana ve çevresinde bu zanaatı yürüten kaç usta kaldı? Bu mesleğin geleceğine dair görüşleriniz nelerdir?

Maalesef ki bu soruya üzümlerle cevap veriyorum. Gençlerimizin zanaatımıza ilgisizliği ve belki de yaşadığımız çağın gerekliliklerinden dolayı meslekte geriden çıkarak yetiştirip usta kazandıramıyoruz. Bu durumda her geçen gün bu zanaatla uğraşan bu zanaattan ekmek kazanıp hayatını idame ettiren ustalarımızın sayısı azalıyor. O yüzden Adana’da bu işi yapan usta sayımız maalesef bir elin parmaklarını geçmez durumda. Üzümlerle söylüyorum ki mesleğimizi yürüten zanaatkarlar her geçen gün azalıyor.

Eğitime Adanmış Bir Mesai: Kıvanç Vakfı

Yaşattığı vakıf değerler ile Adana'da birçok hayata dokunan Kıvanç Eğitim Kültür Sağlık ve Yardım Vakfı Başkanı Zeki Kıvanç, "Toplumumuzun her kesimine dokunarak, onların geleceğe daha güvenle bakmalarına yardımcı olmayı amaçlıyoruz" dedi.

Kıvanç Eğitim Kültür Sağlık ve Yardım Vakfı'nın kuruluş amacı ve yardımlaşmaya verdiği desteklerden bahseder misiniz?

Kıvanç Eğitim Kültür Sağlık ve Yardım Vakfı, Toplumun eğitim, kültür, sanat, sağlık, spor ve dini konularda gelişimine katkı sağlamak, toplumdaki ihtiyaç sahiplerine aynı ve/veya nakdi yönden her türlü yardımda bulunmak amacıyla kurulmuştur. Vakfımız, yardımlaşma ve dayanışmayı esas alarak, toplumda ihtiyaç sahibi bireylere destek olmayı ve onların yaşam koşullarını iyileştirmeyi hedeflemektedir.

Kuruluş amacımız doğrultusunda, eğitimden sağlığa, kültürel faaliyetlerden sosyal yardım projelerine kadar geniş bir yelpazede çalışmalar yürütüyoruz. Bu sayede, toplumumuzun her kesimine dokunarak, onların geleceğe daha güvenle bakmalarına yardımcı olmayı amaçlıyoruz.

Vakıf olarak hangi alanlarda faaliyet göstermektedir?

Vakfımız, eğitim, kültür, sanat, sağlık, spor, dini konular ve sosyal yardım alanlarında faaliyet göstermektedir. Eğitim alanında burs imkânları

sunarak öğrencilerin eğitim hayatlarını destekliyoruz. Kültürel faaliyetler kapsamında, çeşitli etkinlikler ve projeler düzenleyerek kültürel mirasımızı korumaya ve tanıtmaya çalışıyoruz. Sağlık alanında ise, sağlık hizmetlerine erişimi kısıtlı bireyler için çeşitli destek projeleri geliştiriyoruz. Ayrıca, ihtiyaç sahibi ailelere sosyal yardımlar sağlayarak, onların yaşam koşullarını iyileştirmeye yönelik çalışmalar yapıyoruz.

Kıvanç Eğitim Kültür Sağlık ve Yardım Vakfı'nı kurmadan önce Kıvanç Ailesi olarak bugüne kadar, Halka Hizmet Hakk'a Hizmettir şiarımız çerçevesinde doğup büyüdüğümüz topraklara ve insanımıza karşı sorumluluklarımızın bilinciyle hareket ettik. Onursal Başkanımız, Babamız Merhum Hacı Mustafa Kıvanç'ın başlatmış olduğu sosyal sorumluluk projeleri ile hayır hasenatları aksatmadan sürdürürken Cenab-ı Allah'a hamdolsun ki bunların üzerine yenilerini de eklemek nasip oluyor.

Onursal Başkanımız, Babamız Merhum Hacı Mustafa Kıvanç derdi ki, "Biz namazımızı ibadetimizi her yerde yapabiliriz ama bir çocuğa sokakta eğitim veremezsiniz. Okul yaptırıp, dersane yapıp, bu çocuklara orada eğitim vermeniz lazım." derdi. Biz de mümkün olduğunca, elimizden geldiğince eğitim binaları ve okulları yapmaya gayret gösteriyoruz. Eğitime de hem bulunduğum sivil toplum örgütünde hem de ailemiz olarak mümkün olduğunca yardım yapmayı çalışıyoruz. Adana Kıvanç Anadolu İmam Hatip Lisesi Fen ve Sosyal Bilimler Proje Okulu başta olmak bu ve benzeri birçok yatırımı Cenab-ı Allah'a hamdolsun ki yapmak nasip oldu.

Vakıf olarak kaç öğrenciye burs imkânı veriyorsunuz?

Kıvanç Eğitim Kültür Sağlık ve Yardım Vakfı olarak, her yıl 350'nin üzerinde sayıda öğrenciye burs imkânı sağlıyoruz. Bu burslar, başarılı ancak maddi imkânları kısıtlı öğrencilere eğitim hayatlarında destek olmak amacıyla verilmektedir. Bugüne kadar yüzlerce öğrenciye burs vererek onların eğitimlerine katkı sağladık ve bu sayıyı

her geçen yıl artırmaya devam ediyoruz. Bu sayede, geleceğimizin teminatı olan gençlerimize yatırım yaparak, onların topluma faydalı bireyler olarak yetişmelerine destek oluyoruz.

Onursal Başkanımız, Babamız Merhum Hacı Mustafa Kıvanç bana dedi ki; “Herkes gelip gidip senden burs istiyor. Öyle her gelene burs vermeyeceksin. Bizim kendi sistemimiz çalışıyor. Bizim üzerimizden yürüyecek iş.” 20 yıl öncesini söylüyorum. Babam: “Ben hastaneye gittiğim zaman benden kan alan hemşire, doktor gelip, kan aldıktan sonra ben sizin bursunuzla okudum deyince, benim her şeyim değişiyor. Biz burs verdiğimiz öğrenciyi tanıyacağız. Burs alan öğrenci de bizi tanıyacak. Ahlakına bakacağız, derslerine bakacağız her şeyine bakacağız. Vatana millete hayırlı bir evlat oluyor mu ona bakacağız. İnsanları en çok mutlu eden şeylerden bir tanesi burs verdiğiniz veya okulunuzda okuyan bir öğrencinin daha sonra gelip “Ben sizin okulunuzda okudum.” demesi. Bu bizim ailemizi çok mutlu ediyor.

Binlerce yıllık vakıf kültürü hakkında duygu ve düşüncelerinizi anlata bilir misiniz?

Vakıf kültürü, binlerce yıllık bir geçmişe sahip olan ve toplumda yardımlaşma, dayanışma ve sosyal sorumluluk bilincini pekiştiren köklü bir gelenektir. Bu kültür, insanları bir araya getirerek, ortak değerler etrafında birleşmelerini sağlar. Vakıflar, toplumsal faydayı gözetken, bireylerin ihtiyaçlarına cevap veren ve sürdürülebilir projelerle topluma hizmet eden kurumlardır. Kıvanç Eğitim Kültür Sağlık ve Yardım Vakfı olarak, bu köklü kültürün bir parçası olmaktan büyük bir onur duyuyoruz. Bugüne kadar Kıvanç Vakfı olarak birçok projeyi hayata geçirdik. Türkiye’de kurulan ilk 7 İmam Hatip Okulu’ndan biri olan Adana İmam Hatip Lisesi’ni yeniden restore ederek Adana Kıvanç Anadolu İmam Hatip Lisesi Fen ve Sosyal Bilimler Proje Okulu olarak şehrimize kazandırdık.

Kıvanç Ailesi, günümüzde Türkiye’nin en büyük sanayi kuruluşları arasında yer alan fabrikanın hemen girişine 1.500

“

Kıvanç Eğitim Kültür Sağlık ve Yardım Vakfı olarak, her yıl 350’nin üzerinde sayıda öğrenciye burs imkânı sağlıyoruz. Bu burslar, başarılı ancak maddi imkânları kısıtlı öğrencilere eğitim hayatlarında destek olmak amacıyla verilmektedir.

”

kişinin aynı anda ibadet edebildiği görkemli Mehmetçik Cami’sini inşa ettirdik. Ayrıca Adana’nın kültürel değerleri arasında yer alan 1648’de dönemin Valisi Cafer Paşa tarafından yaptırılan ve 1950’li yıllarda yol genişletme çalışması nedeniyle yıkılan Cafer Paşa Camisini yeniden inşa ettik. Ayrıca Cami’nin şu an ki avlusuna aş evi yapmak için çalışmalarımız sürmektedir.

Bunların dışında Adana’nın Sarıçam ilçesinde 0-6 yaş grubuna uygun kreş ve anaokulu yapmak için proje çalışmalarımıza başladık. Adana’ya bir diğer önemli ve güzel eser olacağına inandığımız yetim, öksüz ve yardıma muhtaç çocuklarımızın okuyacağı Kıvanç Darüşafaka ortaokulu ve lise projemiz, hazırlık aşamasında. Cenab-ı Allah’ın izniyle bu önemli eserleri de şehrimize kazandırmak istiyoruz. Bizler, bu değerli mirasları gelecek nesillere aktarmak ve daha da ileri taşımak için var gücümüzle çalışıyoruz. Toplumun her kesimine dokunarak, yardımlaşma ve dayanışma ruhunu canlı tutmak ve bu kültürü yaşatmak en büyük hedefimizdir.

“Adana’dan Türkiye’ye Uzanan Vakıf İnsan”

Çalışmaları ile Adana’ya vakıf değerler kazandıran Hacı Nuri Çomu Vakfı Mütevelli Heyet ve Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyn Nuri Çomu, “Adana özelinde başladığımız hizmetlerimizi Türkiye’nin en ücra köşelerine kadar ulaştırıyoruz” dedi.

Vakıf medeniyeti sadece eserlerden ibaret değildir. Vakıf demek yardımlaşmak demektir. Türk İslam kültürünün temel taşları arasında sayılan sosyal yardımlaşma noktasında vakıf olarak hangi projeleri hayata geçiriyorsunuz?

İbn’ül-Emin Mahmut Kemal İnal, “Semere-i hayât, hayır ile yâd olunmaktır” demiş. Ecdadımız da toplumsal dayanışmayı artırmak, ihtiyaç sahiplerine sürekli yardım sağlamak, kamu hizmetlerini geliştirmek ve toplumda ekonomik refahı kalıcı hale getirmek amacıyla eğitim, sağlık, kültür ve altyapı gibi pek çok alanda hizmet sunan vakıflar kurmuş. Babam Hacı Nuri Çomu da tüm bunları bize sadece tavsiyelerde bulunarak değil, yaşayarak ve yaşatarak öğretti. “Dininize, devletinize ve milletinize karşı sorumluluğunuzun bilincinde olun. Tüm insanlığa fayda sağlayacak hamlelere odaklanın. İyi bir gelecek için sosyal sorumluluk projeleri üretin ve toplumun gelişmesi için bu projelere yatırım yapın.” derdi. Kurduğumuz Hacı Nuri Çomu Vakfı’nda; “Mescitsiz okul kalmasın!” sloganıyla başta Adana olma üzere bölgemizdeki okullara İl Millî Eğitim Müdürlükleri ile birlikte

26 mescit yaptık ve yapmaya da devam ediyoruz. Gençler bizim için çok kıymetli. Yıl içerisinde okullarda, il ve ilçe gençlik merkezleri ve farklı yerlerden ulaşabildiğimiz gençlere vakıf kültürünün önemini anlatıp Hacı Nuri Çomu Camii’imizde ağırlıyoruz. Ayrıca camimizde ‘Hadi Baba Camiye’ projesiyle geleceğimizin teminatı gençlerimizin dinine, devletine ve milletine karşı sorumlu nesiller olarak yetişmesine vesile olmaya çalışıyoruz.

İl ve ilçe müftülükleri ile yaz Kur’an kursları düzenleyip, gençlerin dinimize ısınması ve camileri sevmesi için maddi ve manevi destek veriyoruz. Toplum refahı için kültürümüzde hep yeri olan şekilde ihtiyaç sahibi ailelere aynı ve nakdi yardımlara devam ediyoruz.

Kamu hastanelerine tıbbi cihazlar, tekerlekli sandalyeler, tıp öğrencilerine sınıflar, hastanelerdeki odaların modernizasyonu gibi hizmetlere devam ediyoruz. Bölgemizdeki üniversitelere ve okullara kütüphaneler kuruyoruz. Okullarımızın daha verimli ve konforlu bir ortamda eğitim verebilmesi için akıllı tahta, sıra, dolap gibi malzemeler verip boya ve badana ile güzelleştiriyoruz. Camilerimize sahip çıkıyor; klima, halı, ses sistemi gibi eksikliklerini gidermeye çalışıyoruz.

Geleceğin hafızlarını yetiştirmek için Kur’an kursları inşa ediyoruz. Ayrıca, bölgemizdeki Kur’an kurslarına gıda, Kur’an-ı Kerim ve tadilat desteği sağlıyoruz.

Aşure geleneğinin devam etmesi için her yıl başta Hacı Nuri Çomu Camisi olmak üzere yaptırdığımız tüm camilerde aşure ikram ediyoruz. Gazze, Filistin, Suriye, Irak, Sudan ve Afrika ülkelerindeki muhtaç insanlara yardımlar yapıyor ve destek vermeye çalışıyoruz.

Öğrencilere eğitim hayatlarını kolaylaştırmak için her yıl 600 öğrenciye düzenli burs desteği veriyoruz. Başta geçen yıl Şubat ayında yaşadığımız 11 ilimizi etkileyen Kahramanmaraş merkezli deprem felaketi olmak üzere yurt içinde sel, yangın gibi doğal afet olan yerlere Kızılay ve AFAD aracılığıyla maddi ve manevi destek veriyoruz.

Bir Adanalı olarak vakıf geleneği olan yardımlaşmanın bölgemizdeki yansımalarını alabilir miyiz? Geçmiş ile günümüzü kıyasladığımızda yardımlaşma kültürü yaşıtılıyor mu?

Vakıf, kişinin Allah’ın rızasını kazanmak amacıyla mallarını kendi mülklerinden çıkararak ihtiyaç sahiplerinin hizmetine sunması ve bu sayede öldükten sonra amel defterinin

kapanmamasını sağlamaktır. Adana tarihinde de çok çeşitli vakıflar aracılığıyla yapılan camiler, medreseler, hamamlar ve imarethaneler vardır. Bu kültür bir süre kurumsal olarak devam etmese de bireysel olarak devam etmiştir. Adı vakıf olmasa da vakıfların görevini şahıslar devam ettirmiştir. Rahmetli Nuri Sabuncu, rahmetli Salih Bosna ve Rahmetli Hacı Nuri Çomu gibi birçok iş ve gönül insanı bir vakıf gibi Adana'nın hizmetine eserler kazandırmış, zor zamanlarında Adanalının yanında olmuştur. Günümüzde ise Adana'da yine kurumsal olarak vakfa dönüş başlamıştır. Adana'mızın önde gelen insanları vakıflar kurmaya başlamış, hayırlarını vakıflar aracılığı ile diğer insanlara ulaştırmaktadır. Günümüzde vakıf demek, insanın yalnızlık ve yabancılık çektiği modern dünyada ona yalnız ve yabancı olmadığını hatırlatmaktır. Vakıf şifadır; bazen açlığa, bazen zamana, bazen yalnızlığa, bazen de hastalara...

Adanamız ve Adanalılar cömert insanlardır. Adanalı yalnızca Adana için değil, Türkiye ve dünya için yardımlaşma konusunda üzerine düşen sorumluluktan kaçmaz, varlığı da yokluğu da geçmişte paylaştığı gibi bugün de paylaşır. Yardımlarını her gün biraz daha artırarak devam ediyor ve gelecek nesillere de bunu aşıyor. Bizim payımız da Hacı Nuri Çomu Vakfı. Vakfımızda hizmet alanımız ve çeşitliliğimiz her geçen gün artıyor. Adana özelinde başladığımız hizmetlerimizi önce Türkiye'nin en ücra köşelerine kadar ulaştırdık.

Şimdi de dünyadaki tüm mazlum coğrafyaya ulaşmaya başladık. Modern dünyanın güzel bir tarafı, geçmişteki vakıfların çoğu yerelken bugünkü vakıflar, çağın getirdiği imkanlar sayesinde tüm dünyaya ulaşabiliyor. Tabii bu da vakıfların sorumluluğunu artırıyor.

Vakıf eserleri denildiğinde ilk aklınıza gelen eserler ve sizde yarattığı duyguyu bizimle paylaşır mısınız?

Bu anlamda benim aklıma gelen ilk eser Ayasofya'dır. Her ne kadar Doğu Romalılar tarafından yapılmış olsa da camiye çevrildiğinde daha doğrusu külliyeyle çevrildikten sonra

Fatih Sultan Mehmet Han tarafından kurulan bir vakfa devredilmiş ve günümüze kadar bu vakıf eli aracılığıyla ulaşmıştır. Ayasofya'ya her gittiğimde, tarihe tanıklık etmiş ruhu olan bir bina karşısında sınırlı yaşama sahip olan insanın acizliğini görüyorum. Bu eseri incelediğimde medrese kısmına bakıp ecdadımızın ilme ne kadar büyük önem verdiğini ve ilmin devamı için vakıf kültürünün ne kadar önemli olduğunu görüyorum. Ben her Ayasofya'ya her gittiğimde atalarımın ileri görüşlülüğünü, bir eseri yaşatmak için ömrünün yetmeyeceğini görerek vakıf kurması ile hem kendi ömrünü hem de eserin ömrünü uzattığını görüyorum.

'Vakıf' kelimesi sizin için neyi ifade ediyor? Sizce vakıf bilinci topluma nasıl aşılanabilir?

Vakıf, insanın ömrünü uzatmasıdır. Yüzlerce yıl yaşamasıdır. Yüzlerce yıl adını yaşatmasıdır. Osmanlı devletinde vakıflar insanı yaşatmak düşüncesi ile inkişaf edilmiştir. Geçmişten günümüze devam eden yüzlerce vakıf vardır. Vakıfların Anadolu'da hızla yaygınlaşıp önemli hale gelmesinde 'Sadaka, infak ve hayırdan yarışma'ya teşvik

edici mahiyetteki ayetlerin yanı sıra şu hadis-i şerif etkili olmuştur: "İnsanoğlu öldüğü zaman, bütün amellerinin sevabı da sona erer. Şu üç şey bundan müstesnadır: Sadaka-i câriye, istifade edilen ilim, kendisine dua eden hayırlı evlat." Sunar Yatırım ve bağlı şirketlerimizin kurucusu, Vakfımızın banisi babam merhum Hacı Nuri Çomu, hem ticari anlamda, hem de topluma karşı olan sorumluluk açısından benim önderimdir. Babam bize sadece sanayi ve ticareti öğretmedi. Aynı zamanda yardımlaşmanın önemini, topluma fayda sağlamayı, bölgemize eserler kazandırarak hizmet etmeyi tavsiye etti. Şu anda şirketlerimizin yönetim kurulu başkanlığı görevini ifa eden oğlum Mustafa Nuri Çomu'nun da bu düsturla devam ettiğini görmekten büyük bir mutluluk duyuyorum. Topluma vakıf bilincinin aşılanmasında babamın şu tavsiyesinin faydalı olacağı kanaatindeyim: "Eğer insanların ortak bir sıkıntısını giderirseniz, bir toplum meselesine katkıda bulunursanız yahut eğitim ve sağlık alanında bir hayır işlerseniz; huzur bulursunuz, işleriniz rast gider, kazancınız bereketlenir, hayır duası alırsınız."

“Piri Paşa Vakfiyesi’ne Göre 16. Yüzyılda Adana’nın İmarı”

Yavuz Sultan Selim’in Çaldıran Seferi dolayısı ile Osmanlı devleti tarafındaki yerini alan Ramazanoğulları Beyliğinin toprakları, “hükümet deyimi” ile ve sancakbeyliği şeklinde kendilerine verilmiş, ülkelerinin yönetim hakkı kendilerinde bırakılmıştır.

Ramazanoğlu Piri Bey’in tarih sahnesinde görülmesi Yavuz Sultan Selim ile Mısır seferiyle başlar. Seferin ardından Çukurova hakimi olmuştur. Adana’daki yeni siyasi dönem de Piri Bey ile başlar. Yerel yönetimi merkezi Osmanlı idaresiyle bütünleştirirken, mevcut dengelerin korunmasını sağlar. Bölgede patlak veren karışıklıklarla mücadele ederek asayiş sorununu çözer, adaletle dayalı huzuru ve toplumsal barışı yeniden tesis eder.

Ramazanoğlu Piri Bey, Kanuni Sultan Süleyman’ın verdiği Paşalık rütbesiyle Adana Sancakbeyi olmuş; Anadolu’nun, Kayseri’nin ve Halep’in muhafazasına görevlendirilmiş; Van Hakimi; Halep, iki kez Karaman ve iki kez Şam Beylerbeylikleri

görevlerinde bulunmuştur. 16. yüzyılın siyasi figürleri arasında öne çıkarak dirayetli bir komutan, saygın yönetici ve değerli devlet adamı vasıflarıyla tarihe geçmiştir. Prof. Dr. Yılmaz Kurt’un tespitiyle, “Piri Paşa, Muhteşem Süleyman’ın çağdaşı, Çukurova’da onun temsilcisi, hatta küçük bir kopyası gibidir. Kanuni ile aşağı yukarı aynı yıllarda iş başında bulunmuştur. Osmanlı Devleti Kanuni ile ihtişamını yaşarken, Adana da onunla en parlak günlerini yaşamıştır”. Adana’da gerçek imar onunla başlar.

İstikrarı sağlayan Piri Paşa, kendine ayrılan hasları mimari yatırıma dönüştürme imkanına kavuşmuştur. Osmanlı hukukuna göre bir yerin şehir sayılabilmesi için oranın “Cuma namazı kılınır, pazarı durur” yer olmasıyla mümkündür. Giriştiği imar faaliyetiyle bu koşulları yerine getirmeyi hedefler. Bütün kurum kuruluşlarıyla Adana’nın sosyal ve ticari hayatını düzenler. Üretimi destekler, yolları onarır, ticareti destekler, kırsal alanda tarımı geliştirir. Kısa sürede Adana’yı mamur bir şehir ve cazibe merkezi haline getirir.

Şehre kimlik kazandırmak üzere yaptırdığı binalar, işlevlerine göre

gruplandırılmıştır. Sosyal hizmet amaçlı binalar, külliye şeklinde, Cuma camii niteliğine sahip Ulucami ve Yağ Camilerinin çevresinde toplanmıştır. Bu iki külliyenin arasında kalan bölgeyi çarşı ve pazar alanı olarak düzenlemiş; çarşığı kurarak kentin 20. yüzyıl ortalarına kadar kullanılan ticaret merkezini biçimlendirmiştir. Ticareti ve sanayii geliştirmeyi amacıyla kurduğu çarşı, toptan satışların yapıldığı hal binaları (kapan hanları), perakende satış yapılan dükkanları, pazar alanı ve çevresindeki kuşatma duvarı ile tam anlamıyla organize edilmiş bir yapılar topluluğu (külliye) niteliğindedir. Adana çarşısı, büyük ölçekli bir kentsel alan olarak içeriği, konumu ve kuruluş biçimiyle geleneksel uygulamanın ötesine geçmektedir. Piri Paşa’nın imar faaliyetlerinin organizasyon becerisi gerektiren, uzun soluklu, sistemli ve geniş kapsamlı faaliyetler zinciri şekline ilerlemiştir. Bu durum inşaat işlerinin düşünsel açıdan bütünlük taşıdığını, Adana’nın bütüncül bakış açısıyla ele alındığını, kentsel ölçekli çok geniş bir “külliye topluluğu” olarak değerlendirildiğini ortaya koymaktadır. Kapsamı ve içeriği geliştirilmiş bu

farklı külliye anlayışı, imar faaliyetini adeta bir kent planlaması çalışmasına dönüştürür. Piri Paşa'nın 16. yüzyılda Adana'daki imarı ile Sultan III. Selim'in 19. yüzyılda İstanbul Selimiye yerleşim alanındaki imarının düşünsel plandaki benzerliği dikkati çeker.

Piri Paşa'nın inşa ettirdiği yapılar vakfiyesi esas olmak üzere, tahrir ve evkaf defterlerindeki kayıtlardan öğrenilmektedir.

Ulucami'yi ve Eski Cami'yi (Yağ Camii) çeşitli ilavelerle genişleterek günümüzdeki durumuna kavuşturmuştur. Her iki cami de çevresinde yer alan sosyal hizmet binalarıyla birlikte kapsamlı birer külliye oluşturur. Aynı zamanda kent içinde birer kültürel çekim merkezi durumundadır. Ayrıca yedi (7) mescit ve çarşıda bir namazgah inşa ettirmiştir.

Ulucami, Yağ Camii ve yazlık Kızıldağ medreselerinin yanı sıra Darü'lhadis ve Darü'lkurra uzmanlık medreseleri ile kütüphaneler kurarak eğitimi teşvik etmiş, Kültür ortamını geliştirmiştir. Anılan medreseler, Osmanlı eğitim sisteminin hiyerarşik düzeni içinde üst derecedeki kurumlar arasındadır.

İmaretler (vakfiyesine göre Adana'da iki imaret bulunmaktadır) kurup sürekliliğini temin etmiştir. İkram edilen yemek medrese öğrencilerinin ve fakir halkın geçim sıkıntısını önlemekte, sosyal dengenin korunmasını sağlamaktadır. Sunulan yemeklerin birkaç küçük farklı İstanbul Fatih Sultan Mehmet İmaretinde yemekle aynı olduğu dikkati çeker. Yolcuları ağırlamak için misafirhane yapmış, karınlarını doyurmuştur. Çarşı bölgesindeki 120 ocaklı büyük han ise "mükellef bir yapı" olup hem tüccarların konaklamasına olanak vermekte, hem gezer nüfusun ailelerle meskun mahallere nüfuz etmesini engellemektedir. Vakfa kayıtlı yedi handan bir kısmı satın alınarak vakfa eklenmiştir.

Sağlık hizmeti için Darüşşifa (Hastane) ile kurmuş, tabip atamış, ilaç için ödenek ayırmıştır. Ayrıca hamamlar (Vakfiyesinde dokuz hamam kayıtlıdır), çeşmeler ve hatta umumi helalar da topluma dolaylı yoldan sunulan sağlık hizmeti sunmaktadır. Kentin alt yapı sorunlarını çözmüş,

suyolları ve dolaplarla şehre su getirmiş, şehrin iki mahallesine su dağıtmıştır. Ayrıca Kızıldağ ve Bor'da da su iletim sistemleri kurmuştur.

Kenti geliştiren unsurlardan biri de ulaşımıdır. Üretim fazlasının dışarıya satılmasını, hammadde ve ürünlerin yerel pazara girmesini sağlar, ticareti canlandırır, haberleşme ve kültürel etkileşim olanakları ile şehri içe kapalı olmaktan kurtarır. Piri Paşa, ulaşım ağını düzenlemiş, yeni yollar açmış, Adana- Kızıldağ yolu ile ana arter durumundaki Adana- Gülek Boğazı yolunun bakımı için vakfiyeden ödenek ayırmıştır.

Şehirdeki ticarî ve ekonomik hayata yön vermiştir. Kurduğu çarşıda hem ticarete; hem gıda, deri ve tekstil sanayileri ile bunlara bağlı yan sanayi üretimlerine de hizmet eden iş yerleri vardır. Üretim ve satış ilişkilerine göre gruplandırılan dükkanların arasında kalan münferit dükkanları da satın alarak hepsini vakfa dahil etmiş, çevresini duvarla çevirerek kontrollü bir ticaret merkezi oluşturmuştur. Vakfiyesine göre büyük bedestende 51 dükkan vardır. Çarşıdaki 360 dükkanın 85 tanesi yün, kıl ve pamuklu dokuma sanayiine hizmet etmektedir. Ayrıca boyahaneler, deri işlenen tabbağhane, terzi ve ayakkabıcılar bulunmaktadır. Perakende satış için 300 peyke, toptan gıda satışı için hal niteliğinde 6 büyük kapan hanı bulunmaktadır. Çarşı kapsamında hayvan satış alanı ve kanara yaptırmıştır. Fırınları, Umumi helası, tüccarın bineklerini bağlaması için ayrılan alanıyla tam teşekküllü bir ticaret merkezidir.

Vakfiyeye göre yerleşim yerlerinde ve Çukurova'ya yayılan kırsal alandaki değirmenlerin sayısı 60'a ulaşmaktadır. Gıda sanayine hizmet eden 14- 15 kadar fırın, susam yağı çıkaran ma'sara, aktar dükkanı, dink bulunmaktadır.

Bilinen tek örnek olması nedeniyle mimarlık tarihinde istisnai bir örnek teşkil eden Kızıldağ Külliyesini bütün kurum ve kuruluşlarıyla yazlık bir şehir olarak teşkilatlandırmıştır. Cami, medrese, imaret, hamam, 20 dükkanlı sabit bir çarşı, çeşmeler, değirmenler, bir kısmı lojman niteliği taşıyan evler yaptırmıştır. Alt yapı hizmetleri de düşünülmüş, su yolları ile konutlara akar su sağlanmıştır. Kızıldağ

Yaylası, 19. yüzyıl sonlarına kadar yazlık yönetim merkezi olma işlevini sürdürmüştür.

Piri Paşa'nın şehirdeki ticari ve sosyal hayatın bütün gereklerini karşılamayı hedeflediği ve bunu başarmıştır. Sistemli bir çalışmayla, yüzölçümü olarak şehrin 1/4'ü büyüklüğüne ulaşan bir alanı inşa ve imar ettiği görülmektedir. İnşa ettiği binaları vakfetmiş, bakım ve onarım giderleri ile sürdürülebilirliği sağlamak için gelir kaynakları oluşturmuştur. Günümüze ulaşan eserlerinin her biri birer şehir ikonu durumundadır ve çarşısıyla, camileriyle, medreseleri ve hamamlarıyla Adana'nın 16. yüzyıldaki ihtişamını yansıtır. Mimari ürünlerin çeşitliliği ve vakfının kapsamının genişliği ile emsalinden ayrılan Piri Paşa, mimarlık tarihindeki yerini Adana'yı yeniden imar eden bani sıfatıyla bulmuştur.

Mustafa Nuri Paşa, *Netayic ül-Vukuat, Kurumları ve Örgütleriyle Osmanlı Tarihî, c. I-II*, Yay: Neşet Çağatay, TTK basımevi, Ankara, 1992, s. 142.

Öztuna, Yılmaz, *Büyük Türkiye Tarihî, c. 3*, Ötüken Yay., İstanbul 1977, s. 228.

Kartekin, Ramazanoğulları Beyliği..., s.63; Sümer, Faruk, "Çukurova Tarihine Dair Araştırmalar (Fetihden XVI. Yüzyılın İkinci Yarısına Kadar)", A.Ü.D.T.C.F. Tarih Araştırmaları Dergisi, C.1, S.1, 1964, Ankara, (1-108), s. 26, 56-58. Gelibolulu Mustafa Âli Efendi, *Kitabüt-tarih-i Kânihü'l-Ahbar (I. Cilt II. Kısım)*, haz. Ahmet Uğur- M. Çuhadar, Erciyes Ün. Yay., Kayseri, 1997, s. 1167.

Peçevi İbrahim Efendi, *Peçevi Tarihî, C.1*, çev. Bekir Sıtkı Baykal, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1992, s. 27; Gelibolulu, *Kitabüt-tarih...*, s. 1167-1168; Sümer, Çukurova Tarihine..., s. 56.

Kurt ve Erdoğan, Çukurova Tarihinin IV..., s. XLVIII. Cezar, Mustafa, *Tipik Yapılarıyla Osmanlı Şehirciliğinde Çarşı ve Klasik Dönem İmar Sistemi*, Mimar Sinan Üniversitesi Yay., İstanbul 1985, s. 55.

Piri Paşa vakfiyesi, 1539'da başladığı ve 1555'e kadar ilavelerle genişlettiği, çoğunlukla birbirini tamamlayan nitelikteki sekiz ayrı vakfiyeden oluşmaktadır. Babası Halil Bey'in ve ailenin vakıflarını da ele alarak geliri giderini karşılamayan yapıları kendi vakfı altında toplamıştır. Piri Paşa Vakfiyeleri (945/ 1539, 947/ 1540, 954/ 1547, 960/ 1553, Cemaziyel evvel 962/ 1554, Rebiyülahir 962/ 1555, Ramazan 962/ 1555, Şevval 962/ 1555) Fatih Bayhan tarafından sadeleştirilerek yayınlanmıştır. Bkz. Fatih Bayhan, *Ramazanoğlu Vakfı ve Vakfiyeleri*, Adana Vakıflar Bölge Müdürlüğü Yay., Adana, 1998. Evkaf defterlerinin tıpkıbasım, transkripsiyon ve değerlendirilmesi Yılmaz Kurt ve M. Akif Erdoğan tarafından TÜSÖKTAR projesi kapsamında yapılmıştır. Bkz. Yılmaz Kurt ve M. Akif Erdoğan, *Çukurova Tarihinin Kaynakları IV, Adana Evkaf Defterleri*, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2000. Adana vakıfları, TÜSÖKTAR kapsamında Mustafa Alkan tarafından kapsamlı olarak değerlendirilmiştir; bkz. Mustafa Alkan, *Adana Vakıfları İnsan, Vakıf, Şehir*, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2014. Vakfiyenin mimarlık tarihi disiplini açısından kapsamlı değerlendirmesi için Bkz: *Gözde Ramazanoğlu, Ramazanoğlu Piri Paşa: 16. Yüzyılda Adana'nın İmarı*, Altınkoza Yayınları, İstanbul, 1988.

SU VE TARIMI KORUYAN KADİM VAKIF GELENEĞİMİZ...

İnsanlık tarihi boyunca önemini her zaman koruyan tarım ve temiz su ihtiyacı, vakıf geleneğimizde de kendisine yer bulmuştur.

İşte; Osmanlı döneminde ahalinin temiz su ihtiyacını karşılama ile tarım arazilerini koruma amaçlı kurulan vakıflardan bir demet...

1 ALİ PAŞA BİN HÜSEYİN VAKFI (TOHUM SAKLAYAN VAKIF)

Semiz Ali Paşa arkasında 8 milyon duka olarak tahmin edilen büyük bir miras bırakırken bu mirasın bir kısmını tohum depolamak üzere kullanılmasını istedi. Tarım ve tarımsal üretimi korumak ve geliştirmek amacıyla kurulan vakıf çiftçilerin ekeceği tohumları muhafaza eden vakıf olarak kayıtlara geçiyor.

SEMİZ ALİ PAŞA KİMDİR?

Bosna Hersek'in Praçe kasabasında doğdu. Vakfiyesindeki bilgileri göre Hersekli ve babasının adı Hüseyin idi. 1520'li yıllarda devşirme olarak Enderun'a alındı. İlk eğitimini burada tamamladıktan sonra İstanbul'a getirildiğinde akrabası Veziriazam İbrahim Paşa'nın kethüdâsı Çeşte Bâli'nin yardımıyla saraya girdi. Semiz Ali Paşa 1545'te mir-i âlem, 1546'da yeniçeri ağası, ardından

Rumeli beylerbeyliğine tayin edildi. Oradan Mısır Beylerbeyi olarak Kahire'ye gitti. Mısır'daki başarılarından sonra Aralık 1553 ikinci vezirliğe terfi ettirilerek, bu rütbeyle İran seferine katıldı. 12 Temmuz 1561'de Rüstem Paşa'nın vefatı üzerine veziriâzam oldu.

Malta şövalyelerinin Akdeniz'de Müslüman hacılara, tüccar ve yolculara verdikleri zararlar sebebiyle Malta kuşatmasına katıldı. Ancak kuşatma sona ermeden 29 Haziran 1565'te vefat etti. Semiz

Ali Paşa, Eyüp Sultan Türbesi'nin büyük kapısının yanındaki cüzhânenin bahçesine defnedildi.

2 LÜTFİ PAŞA BİN ABDULMÜMİN VAKFI (HALKIN VE YOLCULARIN HAYVANLARINI SULAYAN VAKIF)

Lütfi Paşa Aydın'da görev yaptığı dönemde bölgedeki han ve kervansaraylarda konaklayan yolcuların ve hayvanların rahatlıkla su içebilmesi için vakfiye şartnamesine ödenek koymuştur.

VAKFIN KURUCUSU LÜTFİ PAŞA KİMDİR?

1488 yılında doğduğu tahmin ediliyor. Arnavut kökenli bir devşirme olarak II. Bayezid devrinde Enderun'da iyi bir eğitim gördü. Kanûni Sultan Süleyman döneminin ilk yıllarında önce Kastamonu, ardından Aydın sancak beyi oldu. 1522 yılında Rodos kuşatmasına katıldı ve fetihten sonra Rodos Kalesinin tamiriyle görevlendirildi. Ardından uzunca bir süre Yanya sancakbeyi oldu. Viyana muhasarası dönüşü Karaman beylerbeyliğine tayin edildi. İrakeyn Seferi'ne katılmak için yola çıkan Lütfi Paşa, Tatvan'da Mimar Sinan'a gemiler inşa ettirip askerlerini bu gemilerle götürmeyi planladığı biliniyor. 13 Temmuz 1539'da Ayas Paşa'nın ölümü üzerine veziriazamlığa getirildi. Mayıs 1541 ansızın veziriazamlıktan azledildi.

3 SİPAHİ MAHMUT BİN BEKİR VAKFI (AHALİYE BAĞ VE MEYVE BAHÇESİ BAĞIŞLAYAN VAKIF)

Anadolu vilayetinde Eğin kazasına bağlı İliç köyü ahalisi köyde olan ve miras yoluyla babamdan bana intikal eden, içinde meyveli ve meyvesiz ağaçlar bulunan bir buçuk dönüm miktarındaki bağ ve bahçemi köylüye vakfettim, diledikleri gibi meyveleri yesinler, ayrıca gerek köylüler gerekse yolcular bahçede istedikleri şekilde sakin olabilsinler.

4 YAHYA EFENDİ TÜRBEDARI ŞEYH HASAN HAYRİ EFENDİ VAKFI (YOKSULLARIN SU KUYUSUNU TAMİR EDEN VAKIF)

Muhtaç ve fakir kimselerin su kuyularını tamir için vakfın gelirinden her yıl yüz otuz kuruş ayrılacak ve mütevellî tarafından sarf edilecektir... "Hazret-i Şeyh temkin sahibi bir velî idi. Sahip olduğu manevî mehâbet ve azamet dönemindeki meşayıhtan hiç kimseye verilmeyen bir müstesnalığa sahipti. Fakat o bu mânevî mehâbetinin ağırlığı altında ezilmez ve bunu dışarıya hissettirmezdi. Haremden selamlığa çıktıkları vakit iki sıra halinde dizilen sevenleri, onu bu hâlden büyük bir manevî haz ve cezbe hâli yaşardı. Zikir esnasındaki o vecd ve aşk hâli, en katı kalpleri bile yumuşatırdı. İhvan ile yaptıkları toplantılarda o kadar belîğ ve kapsamlı bir dua irad buyururlardı ki, bu duadan etkilenmeyen hiç kimse olmazdı. Daima başlarındaki tâc ile gezerler; tâcın üzerine Kasım ayından Hidrellez'e kadar olan sürede yeşil; Hidrellez'den Kasım ayına kadar olan sürede ise beyaz sarık sararlardı. Üzerlerinde Hazret-i Peygamber'in mânevî mirasını taşıdıkları mübârek sîmâlarında tecellî ederdi." (Hüseyn Vassaf, Sefinetü'l-Evliya, II, 133)

5 MURAT PAŞA VAKFI (NEHİR TEMİZLEYEN VAKIF)

Vakıf kurucusu Murat Paşa Manavgat'da Dizdaralanı denen mevkinin ortasından akan Düden Nehri'nin ıslahı için vakfettiği nakit para ve vakfedilmesini vasiyet eylediği malının üçte birinden tahsisat ayırdı.

“Mümbit Topraklarda Osmanlı Vakıf Kültürüne Doğru Bir Yolculuk: Adana Vakıfları”

Pîrî Paşa, babasından devraldığı Ramazanoğulları Vakfı'nı (1539-1555) sekiz vakfiye ile genişleterek, Adana Ulu Cami ve Yağ Cami'nin inşasını tamamlamış, ayrıca Ulu Cami'nin yanında büyük bir imarethane (aşevi) açtırmış.

“Çukurova niçin başka yerlerden daha sıcaktır?
Güneş güzele gelir de ondan.”*

Adana... Çukurova'nın bereketli toprakları, tarih boyunca pek çok medeniyete ev sahipliği yapan mümbit toprakları, sıcak iklimi ve aynı sıcaklıktaki insanlarıyla

en güzide şehirlerimizden biri. Osmanlı İmparatorluğu'ndan önce Ramazanoğulları Beyliği'nin başkentiydi. Osmanlı İmparatorluğu sınırları içindeyken de önemli bir eyalet ve sancak merkezi olan Adana, pek çok vakfa da ev sahipliği yaptı. TÜSOKTAR (Türkiye'nin Sosyal ve Kültürel Tarihi Projesi) veri tabanına göre Osmanlı hâkimiyetinde, sadece Adana'da 716 vakıf kurulduğu biliniyor. Ayrıca Vakıflar Genel Müdürlüğü uhdesinde Adana iline ait hâlihazırda 59 adet tescilli vakıf kültür varlığı eserimiz bulunuyor. Bu vakıflardan birçoğuna birlikte değinerek hem Osmanlı İmparatorluğu'nun hem de Adana'nın vakıf kültürüne doğru bir yolculuğa çıkıyoruz şimdi.

“Zengin, eşsiz güzelliğinden belli:
Değmiş bu sıcak bölgeye Allaah'ın eli...
Koynunda kavisler çizen ırmaklara da
Şair bir millet, ad komuş kafiyesi”*

Mümbit Toprakların Vakfı

Modern zamanlarda tabiatımıza yeterince verilmeyen kıymet, Osmanlı İmparatorluğu zamanında bir vakfın

en büyük derdi olmuştur. Bu vakıf, Halil Bey Oğlu Pîrî Paşa Vakfı'ydı. Vakfın kurucusu olan Pîrî Paşa, Adana Sancak Beyliği'ni yöneten; önce Karaman Beylerbeyi, daha sonra ise Şam Beylerbeyi olarak görev yapan; 1549'da Adana hâkimi olarak anılan ve bu unvanla tarihe geçen önemli bir figürdü.

Pîrî Paşa, babasından devraldığı Ramazanoğulları Vakfı'nı (1539-1555) sekiz vakfiye ile genişleterek, Adana Ulu Cami ve Yağ Cami'nin inşasını tamamlamış, ayrıca Ulu Cami'nin yanında büyük bir imarethane (aşevi) açtırmış, Ramazanoğlu Medresesi'ni yaptırmış ve Yağ Cami içindeki Yeni Medrese'yi inşa ettirmiştir. 1557 yılında Adana'ya gelen seyyah ve âlim Kutbüddin el-Mekki, şehirde Ramazanoğulları'na ait iki büyük cami ve iki büyük medresenin varlığından bahsetmiştir. Bu eserler, Pîrî Paşa'nın hayırseverliğinin yüce nişaneleri olarak günümüze ulaşmış; aynı zamanda mümbit toprakların ruhunun bir parçasını temsil etmektedir. 1998 depreminde hasar gören Adana Ulu Cami ve Külliyesinin onarımı 1998-2004 yılları arasında Vakıflar Genel

Müdürlüğünce tamamlanmıştır. Adana Yağ Cami ve Külliyesinin 2005 ve 2021 yıllarında onarımı yapılmıştır.

Hayatta olduğu dönemde Adana halkına olan sevgisi ve hayırseverliğiyle bilinen Osmanlı İmparatorluğu'nun bu sadık hizmetkârının, yalnızca insanlara değil, tabiata da derin bir sevgi duyduğu biliniyordu. Dünyadaki en yüksek tür zenginliğine sahip ekosistemler arasında yer alan ve hem karbon hem de su döngüsünün önemli bileşenlerinden olan meralar, Pîrî Paşa tarafından ziyadesiyle önemsenmişti ve Pîrî Paşa, meraların korunmasını vakfiyesine şart koşmuştu. Görünen o ki günümüzde Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yürütülen mera ıslah çalışmalarının arkasında yatan bilincin tohumları, bundan yüzyıllar öncesine, Osmanlı İmparatorluğu dönemine kadar uzanıyor.

Pîrî Paşa yalnızca meraların korunmasına değil, vakfedilen arazilerin uygun tohumlarla tarıma açılmasına da gereken özeni göstermiş ve bunu da vakfiye şartlarından biri olarak belirtmişti. Ziraattan elde edilen gelir ise öncelikle sulama kanallarının bakım ve onarımına ayrılacaktı. Bunlarla kalmamış, Ceyhan Nehri'nden getirdiği sulama kanallarını vakfetmiş, bu kanallar ile sulanan arazide pirinç ekilmesini şart koşmuştu. Pîrî Paşa, işlediği hayırlarla toprağa, suya, tabiata olan sevgisini açık bir şekilde sergilemişti.

"Bir başka yürek, başka cesaret her ana,

'Al!'der, verir imanlı yiğitler vatana.

Ey yerli turistler, ey güney yolcuları;

Yalnız koza, portakal değildir

Adana."*

Kıtap Muhafızı Vakıflar

Adana'daki vakıf kültürü yalnızca tabiatın korunmasıyla sınırlı kalmamış, ilme verilen kıymeti de tarihin tozlu sayfalarına işlemiştir. Adana'da müstakil bir vakıf kütüphanesi bulunmamasına karşın medreselerde kurulan kütüphaneler, kültürel birikimin en önemli mimarlarındandı. Prof. Dr. Mustafa Alkan'ın da belirttiği gibi, Osmanlı İmparatorluğu dönemine ait

vakıf kayıtlarında, Adana sınırlarında tespit edilmiş dört vakıf kütüphanesi vardı.

Kayıtlardaki ilk vakıf kütüphanesi, Ulu Cami Medresesi Kütüphanesidir. Ramazanoğlu vakfiyelerinde, vakıf kitapların muhafazası için günlük iki dirhem ile hafız-ı kütüb** tayin edildiği kaydedilmiştir. Ayrıca Ulu Cami kütüphanesine bağlı Kızıldağ Yaylası'nda, Piri Bey Medresesi'nde de bir kitaplık olduğu, Hurufat kayıtlarındaki mücellit*** tayinlerinden anlaşılmaktadır.

Kütüphane görevlileri olarak bilinen hafız-ı kütüb vakıf kitaplarını muhafaza eden önemli kimselerdi. Örneğin, Dindari Şeyh Mehmed Efendi tarafından Şeyhzade camisinde yaptırılan kütüphaneye, vakfiyede belirtildiği üzere, yıllık 15 kuruş maaş ile bir hafız-ı kütüb tayin edilmişti. Dindari Şeyh Mehmed Efendi yalnızca kütüphane inşa ettirmemiş, aynı zamanda pek çok su kuyusu da yaptırmıştı. Su kuyularının temizliğini, kova ve iplerinin teminini de vakfiyesinde hayır şartı olarak belirtmişti.

Adana'da inşa edilmiş bir diğer kütüphane ise Gencezade Medresesi Kütüphanesi'ydi. Hamaloğlu Mahallesi'nden Şeyh Hacı Hüseyin

Efendi tarafından tamir ettirilerek yeniden kurulan bu kütüphaneye, aynı kişi tarafından üç dolap yaptırılmış ve 180 cilt kitap vakfedilmişti. Ayrıca görevlilerin giderleri için iki değirmenini de vakfeden Hüseyin Efendi, hafız kütüb'e yıllık 25 kuruş, mücellide ise yıllık 4 kuruş maaş bağlamıştı.

Adana'da inşa edilen dördüncü vakıf kütüphanesi ise vakfiyesi bulunmayan Şeyhzade Mahallesi'nde Buharalizade tarafından kurulmuştur.

Adana'nın o sıcak topraklarında filizlenen vakıf geleneği, sadece sosyal refahın artırılması değil, aynı zamanda çevrenin korunması ve eğitimin desteklenmesi gibi pek çok alanda önemli katkılar sağlamış, Adana'nın sosyal ve kültürel yapısında silinmez izler bırakmıştı.

Dipnot:

*Arif Nihat Asya

**Hâfız-ı kütüb: Osmanlı vakıf

kütüphanelerinde görevlendirilen kişilere verilen ad

***Mücellit: Ciltçi

Hayır İle Geçen Bir Yıl

Vakıflar Genel Müdürlüğü Adana Bölge Müdürlüğü olarak, vakıf değerlerimizi oluşturan ata mirası eserlerimizi korumanın yanı sıra bölge insanımızı ve gönül coğrafyamızdaki kardeşlerimizi de bir gün olsun yalnız bırakmamaya çalışıyoruz. İlk günden itibaren "Vakfet, Yaşa, Yaşat" ilkesi uyarınca ihtiyaç sahibi insanlarımızın yardımına koşma gayretindeyiz.

Adana Vakıflar Bölge Müdürlüğü olarak imkanlarımız dahilinde geçtiğimiz yıl içinde dolu dolu hayır işleri yaparak insanımızın yanında var olmaya çalıştık. Bölge müdürlüğümüzce uygulanan program ile bir yıl içinde tam olarak; öksüz, yetim ve engelli toplam 105 ihtiyaç sahibi vatandaşımıza aylık 5.683,49 Türk Lirası ödeme yaptık. Bunun dışında kalan 816 ihtiyaç sahibi vatandaşımıza kuru gıda yardımı yaparak onların ihtiyaçlarını karşılamak için çaba gösterdik. Tarih boyunca her zaman büyük vakfi değerlerimizden birisi olan öğrenci okutmak ve ihtiyaçlarını karşılamak adına bir yıl içinde ilkokul ortaokul ve lise düzeyinde eğitim gören 876 öğrenciye aylık 750 Türk Lirası burs vererek eğitimlerine katkı sağlamaya

çalıştık. Aynı şekilde üniversite düzeyinde eğitim gören 127 öğrenciye 2 bin Türk Lirası burs bağlayarak geleceğimiz olan çocuklarımıza eğitim desteği verdik.

Tarih boyunca yaptığımız gibi bugünde gönül coğrafyamızda bulunan kardeşlerimizi hiçbir şartta ve dönemde yalnız bırakmadık. Bu kapsamda yapılan çalışmalarla gönül

“

*AAdana Vakıflar Bölge
Müdürlüğü olarak,
imkânlarımız çerçevesinde
geçtiğimiz yıl da hayır
mesaimizi dolu dolu geçirme
gayreti içerisinde olduk.
Bölge müdürlüğümüzce
uygulan program ile bir yıl
içinde tam olarak; öksüz, yetim
ve
engelli toplam 105 ihtiyaç
sahibi vatandaşlarımıza aylık
5.683,49 Türk Lirası ödeme
yaptık.*

”

coğrafyamızın bir parçası olan Gazze'ye 8. Yardım gemisiyle 125 bin adet kuru gıda kolisi yardımı yaparak bir nebze olsun yaralarını sarmaya çalıştık. Kurum olarak dinimiz İslamiyetin gerekliliklerini de hiçbir zaman aksatmayarak hep vatandaşlarımızla beraber olduk. Kandil gecelerinde Bölge Müdürlüğümüze bağlı muhtelif camilerde mevlit okutarak şehit ve gazilerimize dualar ettik. Düzenlenen mevlitlerde vatandaşlarımız ile bir araya gelerek bin adet mevlit şekeri dağıtımını gerçekleştirdik.

Ayrıca, 30 adet hafızlık öğrencisine aylık 2 bin Türk Lirası burs imkânı sağlayarak onlara destek olduk. Kurum olarak, Muharrem ayında 7500 adet aşure dağıtımını gerçekleştirerek paylaşmanın birlik ve beraberliğin mutluluğunu yaşadık. Bölgemiz sınırları içerisinde var olan 20 ihtiyaç sahibi çocuğumuzun sünnet edilmesini sağlayarak onların mutluluklarını paylaştık.

VAKIF SÖZLÜĞÜ

İslam toplumlarının sosyal ve iktisadi hayatında önemli bir rol oynayan dinî ve kamusal nitelikli müessese manasındaki vakıf kavramı, 8. yüzyılın ortalarından itibaren özgün literatürünü geliştirerek, dev bir kavram hazinesi de oluşturmuştur.

İşte, Vakıf medeniyetimizi daha yakından tanımak için 10 çok özel sözcük...

AKÂR: Bina, arazi, bağ ve bahçe gibi başka yere nakli mümkün olmayan maldır. Bu nevi mala gayr-ı menkul denir. Asıl akar, arsa ve araziden ibarettir.

BERÂT: İmâmet, hitabet, tevliyet gibi bir cihetin tevcihine veya bir rütbe, nişan veya imtiyaz verilmesi hakkındaki Padişah fermanıdır.

CIHET: İmâmet, hitabet, müderrislik, vâizlik, kayımlık gibi müessesât-ı hayriyyeye ait hizmettir. Bunlara cihet dendiği gibi mevkufunaleyh ve meşrutunleh dahi denir. Çoğulu "cihât" tır. Cihet, asliyye ve fer'iyye olmak üzere iki çeşittir.

DÂRU'L-KURRÂ': Hâfızların kırâat ilmi öğrendikleri dershânedir. Dâru'l-kurrâ', dâru'l-huffâz dershânesinin üstünde bir öğretim yeri idi.

EKERE: Ekkâr'ın çoğuludur. Ekkâr, çiftçiye denir. Güya takdiren âker'in çoğuludur. Âker, kazan ve süren demektir. Kazmak manasına olan ekr maddesindendir.

FERRÂŞ: İmaret, cami, mescid benzeri müesseselerin temizlik hizmetlerini sağlama, hasır gibi mefruşatını sağlamakla görevli kimsedir.

GALLE-İ ATİYE: Vakıf ıstılahı olup galle-i hâdisenin benzeri olarak kullanılır. Galle-i me'huze mukabilidir. (Bkz. Galle-i Hâdis ve Galle-i Me'huze)

HALİFE-İ MEKTEB: Kalfa. Mekteplerde talebenin derslerini müzakere ve okudukları derslerde anlayamadıkları yerleri onlara tekrar eden mekteb müzakerecisidir.

İBNİ'S-SEBİL: Yolcu, uzak bir yere yolculuk eden kimsedir. Çoğulu ebnâ-yı sebîldir.

KANTARA: Köprü demektir. Cisir de bu manadadır. Kamus şârihinin beyanına göre cisir daha geneldir. Kemerli ve kemersiz köprüye cisir ve kemer üzerine yapılan köprüye kantara denir. Bkz Cisir.

T.C.

VAKIFLAR

GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1048 VAKIF ENERJİ

TAKSİM INTERNATIONAL
GROUP HOTELS
★★★★★

VAKIF İNŞAAT
RESTORASYON VE TİCARET A.Ş.

KUVEYTTÜRK
KATILIM BANKASI A.Ş.

Vakıf Kùltürünün Yaşatılmasına

KATIL

Siz de Vakıf Katılımlı olun,
geçmişimizin mirası vakıf kùltürünü yaşatarak
hep birlikte kazanmaya vesile olanlara katılın.

0850 202 1 202 | 444 44 77 | vakifkatilim.com.tr

VAKIF KATILIM